

Vilniaus universiteto
Filosofijos fakultetas
Azijos ir transkultūrinių studijų institutas

Šiuolaikinių Azijos studijų programos studentė

JUSTINA ADOMAITYTĖ

**Kultūra ir politika Singapūro kraštovaizdžio
architektūroje**

MAGISTRO DARBAS

Vadovas – dr. Deimantas Valančiūnas

Vilnius 2018

Bakalauro/magistro baigiamojo darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....

(data)

.....

(v., pavardė)

.....

(parašas)

Bakalauro/magistro baigiamasis darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....

(data)

.....

(gynimo komisijos sekretorės parašas)

Bakalauro/magistro baigiamojo darbo recenzentas:

.....

(v., pavardė)

Bakalauro/magistro baigiamųjų darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

201... m. mėn. d.

(gynimo data)

Gynimo komisijos pirmininkas:

.....

(v., pavardė)

.....

(parašas)

Adomaitytė, Justina

Kultūra ir politika Singapūro kraštovaizdžio architektūroje / Justina Adomaitytė, šiuolaikinių Azijos studijų programos studentė; mokslinis vadovas dr. Deimantas Valančiūnas; Vilniaus universitetas. Filosofijos fakultetas. Azijos ir transkultūrinių studijų institutas – Vilnius, 2018. – 58 lap. – Mašinr. – Santr. Angl. – Bibliogr.: p. 50 (36 pavad.).

Singapūras, architektūra, kraštovaizdis, kultūros geografija, semiotika, fotografija, turizmas

Magistro darbo objektas – Singapūro kraštovaizdžio architektūra vaizduojama turizmą reklamuojančiose fotografijose. Darbo tikslas – išanalizuoti, kaip Singapūro kraštovaizdžio architektūra pateikiama oficialioje Singapūro turizmo tarybos internetinėje svetainėje. Darbo uždaviniai: pristatyti semiotikos ir kultūros geografijos teorijas; aptarti politinį ir ideologinį Singapūro kraštovaizdžio architektūros formavimo kontekstą; pagal semiotinės analizės metodologijos taikymo pavyzdžius ir kultūros geografijos principus suformuoti vaizdo ir teksto analizės instrumentą; atlikti išsamią kraštovaizdžio architektūros vaizduojamos fotografijose analizę; pateikti analizės rezultatus, kurie detalizuoja kultūros ir politikos reprezentavimo per kraštovaizdžio architektūrą tiriamojoje medžiagoje pobūdį.

Darbe, pasitelkus dviejų kultūros tyrimų metodologinių įrankių rinkinių (semiotikos ir kultūros geografijos) sintezę, sudarytas unikalus analizės instrumentas, kurio pagalba įrodyta, kad kraštovaizdžio architektūrą Singapūre galima laikyti šalies kultūrinį ir politinį išskirtinumą pabrėžiančia reprezentacine medžiaga, nes ji yra formuojama remiantis valstybės strateginėmis priemonėmis. Šaltinių analizė parodė, kaip kraštovaizdžio architektūros objektai veikia perduodami koduotas reikšmines sistemas, kurios ne tik suteikia informacijos apie vietovę, bet ir kultūriškai bei politiškai mobilizuoja šiais objektais besinaudojančią visuomenę.

Magistro darbas ir jame sudarytas kraštovaizdžio architektūros semiotinės analizės instrumentas gali būti naudingas architektūros ir komunikacijos sričių mokslininkams, planuojantiems atlikti semiotinę kraštovaizdžio architektūros objektų analizę, taip pat Azijos transkultūrinių studijų mokslininkams, atliekantiems Singapūro kultūros tyrimus.

TURINYS

Įvadas	5
1. Roland Barthes ir Umberto Eco semiotika	10
1.1. Ženklo signifikacija fotografijoje pagal Roland Barthes	10
1.2. Mito konotacija kraštovaizdžio fotografijoje	12
1.3. Architektūros semiotika pagal Umberto Eco	13
1.3.1. Architektūros signifikacija denotacijos lygmeniu	15
1.3.2. Architektūros signifikacija konotacijos lygmeniu.....	16
1.3.3. Architektūriniai kodai	17
1.4. Postruktūralistinė perspektyva fotografijos ir architektūros analizėje: diskurso analizė	17
2. Kultūros geografijos teorijų perspektyva kraštovaizdžio architektūros analizėje	21
2.1. Naujoji kultūrinė geografija pagal Peter Jackson ir Denis Cosgrove	21
2.2. Postkolonializmas ir migracija pagal Brenda S. A. Yeoh	22
2.3. Erdvės, vietos ir pavadinimo sampratos pagal Doreen Massey	24
3. Politikos ir ideologijos įtaka Singapūro kraštovaizdžio architektūros formavimui	26
3.1. Ekotopija ir aplinkosaugos politika	26
3.2. Įvaizdžio kūrimo politika	28
4. Tyrimas: Kraštovaizdžio architektūros fotografijų ir aprašymų analizė	31
4.1. Fotografija Nr. 1: „Įgyvendinta aistra“:	33
4.2. Fotografija Nr. 2: „Pamatyk ir nuveik“	38
4.3. Fotografija Nr. 3: „Architektūra“	42
4.4. Fotografija Nr. 4: „Istorija“	45
4.5. Tyrimo rezultatai ir apibendrinimas.....	47
Išvados	49
Bibliografijos sąrašas	50
Summary	54
Priedai	55

Ivadas

Singapūras yra daugiau nei 5 milijonų gyventojų valstybė-miestas, įsikūręs maždaug 650 kvadratinų kilometrų saloje. Antroje XX a. pusėje Singapūras iš žvejų kaimelio (kampong¹), o vėliau britų imperijos uosto, buvo paverstas į Pietryčių Azijos metropolį. Singapūro transformacija vieniems gali pasirodyti kaip įgyvendinta utopija – miesto modernumas, nauji būstai, tvarkingi sodai, drausminga visuomenė ir sėkminga ekonomika; kiti linkę kritikuoti Singapūrą kaip mechaniškai veikiančią, represinę ir pernelyg sterilią komercinio Azijos centro aplinką: „Disneilendas su mirties bausme“². Singapūro įvaizdžio kūrimo programos pradžia galima laikyti 1963 m., kuomet šalis oficialiai pristatė pasauliui pirmąją valstybės įvaizdžio strategiją: „Sodo miestas“ („Garden City“). Nuo 2006 m. strategijos pavadinimas buvo pakeistas į „Miestas sode“ („City in a Garden“). Valstybės įvaizdžio strategija buvo tiesiogiai susieta su visomis kitomis vykdytomis strategijomis, tarp jų ir miesto planavimo ir kraštovaizdžio formavimo. Neilgoje Singapūro valstybingumo kūrimo istorijoje, vidaus politinės struktūros dėjo dideles pastangas siekdamas apibrėžti valstybei reikšmingus reprezentacinius elementus. Singapūro kraštovaizdžio formavimo strategija išsiskiria viso pasaulio kontekste, nes pirmą kartą visos šalies aplinkos projektavimas buvo (ir yra) formaliai suprantamas kaip kraštovaizdžio visumos formavimas, o ne tik pastatų pritaikymas kraštovaizdžiui. Tokią kraštovaizdžio kūrimo (per apgalvotą įvaizdį ir reprezentaciją) strategiją, žvelgiant iš išorės, galima vertinti kaip lėmusią Singapūro komercinę sėkmę: patrauklumą investicijoms, teigiamus demografinius pokyčius, spartų ekonominį augimą. Turizmas yra laikomas ekonomiškai sėkmingiausiu sektoriumi, ženkliai prisidedančiu prie kasmet augančių šalies pajamų. Šiame darbe

¹ Šis terminas nuo 1835-1845 m. naudojamas norint įvardinti tradicinį kaimą Pietryčių Azijoje. Kilęs iš kolonijiniu laikotarpiu vartoto angliško žodžio *compound*, reiškusio „aptvertą teritoriją“: <http://www.dictionary.com/browse/kampong>

² Palyginimas buvo pavartotas rašytojo-žurnalisto William Gibson 1993 m. žurnale „Wired“ publikuotame straipsnyje apie Singapūro architektūrą ir vartotojišką kultūrą. Straipsnio autorius, Amerikoje garsus fantastinių knygų rašytojas, savo kūriniuose nevengiantis tragiškų distopinės ateities vizijų, nesitikėjo, kad vaizdingas palyginimas sukels tarptautinį skandalą. Dėl šios frazės „Wired“ buvo uždraustas Singapūre. Žurnalistų bendruomenė aršiai sukritikavo tokį Singapūro valdžios sprendimą, kaip autoritarinį žodžio laisvės ribojimą: <https://www.wired.com/2012/04/opinion-je-yaretnam-disneyland-death-penalty/>

keliami susiję probleminiai klausimai, kuriais siekiama išsiaiškinti: (1) Kokiomis priemonėmis ir kaip valstybinės turizmą reklamuojančios priemonės naudoja Singapūro kraštovaizdžio architektūrą? (2) Kodėl kraštovaizdžio architektūrą galima laikyti kultūrinės ir politinės reprezentacijos įrankiu?

Darbo tikslas:

Išanalizuoti, kaip Singapūro kraštovaizdžio architektūra pateikiama oficialioje Singapūro turizmo tarybos (Singapore Tourism Board) palaikomoje internetinėje svetainėje.

Tezė:

Kraštovaizdžio architektūra Singapūre yra politiškai suformuota, šalies kultūrinį išskirtinumą akcentuojanti reprezentacinė medžiaga, pasitelkiama turizmą reklamuojančiose priemonėse.

Uždaviniai:

(1) Pristatyti semiotikos ir kultūros geografijos teorijas, kurios taikomos tyrimo objekto analizei ir interpretacijai; (2) aptarti politinį ir ideologinį Singapūro kraštovaizdžio architektūros formavimo kontekstą; (3) pagal semiotinės analizės metodologijos taikymo pavyzdžius ir kultūros geografijos principus suformuoti vaizdo ir teksto analizės instrumentą, kuris bus naudojamas darbo tiriamojoje dalyje; (4) atlikti išsamią tyrimo objekto – kraštovaizdžio architektūros, kurios atvaizdai pateikiami turizmą reklamuojančioje institucinėje interneto svetainėje, analizę; (5) pateikti analizės rezultatus, kurie detalizuoja kultūros ir politikos reprezentavimo per kraštovaizdžio architektūrą tiriamojoje medžiagoje pobūdį.

Teorinė prieiga ir literatūros apžvalga:

Šiame darbe remiamasi dviejų krypčių kultūros teorijų rinkiniais – semiotikos ir kultūrinės geografijos. Roland Barthes darbai „The photographic message“ bei „Rhetoric of the image“ yra pasitelkiami kaip vieni pamatinių teorinių šaltinių, reikalingų vizualinės medžiagos analizės aiškinimui ir interpretacijai. Semiotikos teorijų krypčiai darbe taip pat atstovauja Umberto Eco darbas: straipsnis „Function and Sign: The Semiotics of Architecture“. Eco architektūros semiotikai skyrė didžiulį dėmesį, rėmėsi Barthes idėjomis. Taikydamas semiotiką architektūros analizei, Eco architektūrinį ženklą analizuoja neatsiejamai nuo funkcionalumo, ar, tiksliau, tam tikroje kultūroje sukurto suvokimo, kam tam tikras dalykas yra skirtas. Analizuojant ženklą, yra susiduriama su tam tikrais kultūriniais kodais, simboliais, konvencijomis. Eco taikoma semiotinė architektūros analizė ir pavyzdžiai padės paaiškinti Singapūro

kraštovaizdžio architektūros prasmes, pagrindinį dėmesį skiriant architektūrinio ženklų reikšmėms.

Kraštovaizdžio architektūros analizei labai svarbi kultūrinės geografijos teorijų perspektyva: XX a. viduryje atsiradusi nauja tyrimų kryptis kėlė daug klausimų, prašėsi būti išplėtoti. Į teorinius kultūros geografijos debatus, papildydami kultūrinės geografijos sampratą, įsitraukė Peter Jackson ir Denis Cosgrove: pasak šių autorių, kultūros geografija gali būti tiek šiuolaikinė, tiek istorinė; susijusi su erdve ir kraštovaizdžiu; tiek miesto, tiek kaimo; susijusi su ryšiu tarp dominavimo ir pasipriešinimo; tvirtinanti kultūros reikšmę žmogaus gyvenime; susijusi tiek su „reprezentacija“, tiek su „realybe“.

Singapūro kultūros geografijos tyrimai išsiskiria postkolonializmo ir migracijos aspektų reikšmingumu. Šiame darbe naudojama Singapūro kultūros geografės Brenda S. A. Yeoh studija „Postcolonial Geographies of Place and Migration“. Yeoh pateikiamas kontekstas (kolonijinių ir pokolonijinių miesto erdvių politika, migracija, tarptautinės bendruomenės ir jų reprezentacijos) yra būtinas, norint analizuoti Singapūro kraštovaizdžio architektūros fotografinę medžiagą.

Be Jackson, Cosgrove ir Yeoh darbe remiamasi kultūros geografės Doreen Massey darbais, jos idėjos papildomos antropologės Lisa H. Malkki įžvalgomis: tai padės pateikti argumentus, paaiškinančius Singapūro kraštovaizdžio architektūros sąsajas su valstybės kultūrinio savitumo ir istorijos reprezentacija. Taip pat remiamasi straipsniais iš elektroninėse duomenų bazėse prieinamų žurnalų: *International Sociology*, *Journal of Landscape Architecture*, *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, *Journal of Urban Technology*, *Landscape Research*, *Singapore Journal of Tropical Geography*, *The Journal of Architecture* ir kt.

Tyrimo metodai:

Siekiant pasitelkti dviejų kultūros tyrimų metodologinių įrankių rinkinių (semiotikos ir kultūros geografijos) sintezę, ir sudaryti unikalų analizės įrankį, remiamasi Barthes ir Eco sudarytomis tipologijomis, tyrime vartojama terminologija, kurią savo darbuose vartojo šie autoriai. Norint tyrimą papildyti diskurso analize, remiamasi Gillian Rose sudarytu įvadu į vaizdo analizės metodologiją „Visual methodologies: An introduction to the interpretation of visual materials“ (2007). Pildant analizės įrankį kultūros geografijos teorijomis, remiamasi Kay Anderson, Mona Domosh, Steve Pile ir Nigel Thrift sudarytu vadovu „Handbook of Cultural Geography“ (2003). Šių šaltinių pagalba suformuojamas analizės instrumentas yra

naudojamas darbo tiriamojoje dalyje. Tyrime, remiantis teorine rašto darbo dalimi, analizuojama ir interpretuojama empirinė medžiaga – oficialioje Singapūro turizmo tarybos svetainėje figūruojančios teminės nuotraukos, kuriose vaizduojamas šalies kraštovaizdis, ir nuotraukų antraštės.

Darbo struktūra:

Darbą sudaro: įvadas, keturi skyriai, išvados, bibliografinis aprašas, santrauka anglų kalba ir priedai. Pirmasis ir antrasis skyriai yra teorinis darbo pagrindimas: skirti apžvelgti semiotikos mokslo ir kultūros geografijos teorijas, metodologiją ir terminologiją, kuri bus taikoma tiriamojoje darbo dalyje. Trečiajame skyriuje apžvelgiamas politinis problemos kontekstas, prie kurio bus sugrįžtama analizuojant medžiagą. Kaip papildomas šaltinis, kuris padės papildyti tyrimą kontekstine informacija, naudojama Singapūro turizmo tarybos, 2016-2020 m. marketingo strategija „STB Marketing Strategy: Of Stories, Fans and Channels“. Ketvirtajame rašto darbo skyriuje, naudojant sudarytą analizės instrumentą, tiriami kultūriniai ir politiniai Singapūro kraštovaizdžio architektūros aspektai. Prieduose pateikiama empirinė tyrimo medžiaga.

Darbo naujumas ir aktualumas:

Lietuvoje, Transkultūrinių Azijos tyrimų lauke, Singapūro kultūros tyrimai vis dar nėra populiarūs, tačiau susidomėjimas šia kultūra auga. 2017 m. Vilniaus universiteto (VU) Orientalistikos centre buvo apgintas Rūtos Žukaitytės magistro baigiamasis darbas „Hawker Centre as the reflection of Singapore Society“. Jos darbe atliktas antropologinis lauko tyrimas, kurio išvados gali būti pritaikomos analizuojant kitą svarbų reprezentacinį šalies aspektą – maistą ir bendruomeninį jo vartojimą.

Architektūros elementų užfiksuotų fotografijoje reikšmės, remiantis semiotikos teorijomis, pradėtos tirti tik pastaraisiais metais: tarptautinėje tarpdisciplininėje konferencijoje „IMMAGINI?“, 2017 m. lapkričio mėn. Briksene (Italija), pristatytas septynių bendraautorių (Anna Marotta, Roberta Spallone, Massimiliano Lo Turco, Ursula Zich, Marco Vitali, Elena Marchis, Martino Pavignano) atliktas tyrimas „Visual Images and Language in Architecture: Signifier Semiotics and Meaning Semiotics“.

Kraštovaizdžio architektūros problematika ir jos aktualumas neretai priklausomas nuo vertės ir vertybių santykio debatų: viešajame diskurse keliamais klausimais, kas yra paveldas, kaip rekonstruoti viešąsias erdves, kuriuos kraštovaizdžio elementus reikėtų laikyti reprezentaciniais, ikoniniais ir pan. Šie klausimai taip pat yra aktualūs Lietuvai: 2017 metų pabaigoje, pristačius Lukiškių aikštės rekonstrukciją, diskusija

apie atminties įprasminimą monumentu persivertė į politinius debatus ir interesų priešpriešą. Tokia priešprieša įrodo, kad Lietuvos valstybingumo kūrimo procese, atgavus nepriklausomybę, miestų planavimas ir kraštovaizdžio formavimas nebuvo laikomas itin reikšmingu, nebuvo analizuojama komunikacinė kraštovaizdžio architektūros prasmė, jos pritaikymas valstybės reprezentacijai.

Lietuvoje, kaip ir daugelyje demokratinių valstybių, sunkiai įvaizduojama vieninga šalies įvaizdžio ir miestų planavimo, remiantis kraštovaizdžio formavimu, strategija. Tuo tarpu, Singapūro valstybingumo kūrimas buvo suprantamas kaip neatsiejamas nuo miesto planavimo strategijos: 2016 m. Chye Kiang Heng sudarytas mokslo straipsnių rinkinys: „50 Years of Urban Planning in Singapore (World Scientific Series on Singapore's 50 Years of Nation-Building)“, kurio pirmasis skyrius yra skirtas Singapūro miesto planavimo ideologiniam ir strateginiam aspektui. Būtent dėl šios priežasties Singapūro kraštovaizdžio architektūros atvejis, politiniu ir kultūriniu požiūriu, yra unikalus ir vertas išsamios analizės.

1. Roland Barthes ir Umberto Eco semiotika

Pirmame skyriuje apžvelgiama semiotikos mokslo teorija, metodologija ir terminologija, kuri bus taikoma analizuojant Singapūro turizmo tarybos internetinio puslapio fotografinę ir tekstinę medžiagą. Kadangi šio darbo tyrimo objektas yra Singapūro kraštovaizdžio architektūra, o analizuojama medžiaga – nuotraukos ir jų antraštės, pasitelkiamas dvisluoksnis semiotinės analizės įrankis. Šiam įrankiui sukurti atliekama dviejų semiotikos teorinių schemų sintezė: fotografijos ir teksto santykio analizės schema, sudaryta pagal Roland Barthes „The photographic message“ bei „Rhetoric of the image“ ir semiotinė fotografijos turinio – architektūros, kuri vaizduojama fotografijose, analizės schema, sudaryta remiantis Umberto Eco straipsniu „Function and Sign: The Semiotics of Architecture“. Skyriaus pabaigoje taip pat pateikiama poststruktūralizmo perspektyva, kurios metodologija (diskurso analizė) pasitelkiama kaip analizuotų teorijų kritika, papildanti šiame darbe sudaromą semiotinės analizės įrankį.

1.1. Ženklo signifikacija fotografijoje pagal Roland Barthes

Semiotikos mokslo atsiradimu galima laikyti struktūrinės lingvistikos pradininko Ferdinand de Saussure kalbos teoriją, kuria kalbai, kaip tam tikrai ženklų sistemai, buvo priskirta organizacinė funkcija: konstruoti realybę ir padaryti ją suvokiama žmogaus protui (Turner 2003, 11).

Barthes – struktūralizmo, o vėliau poststruktūralizmo, judėjimų atstovas, buvo vienas tų, kurių dėka semiotikos teorijos imtos taikyti ne vien lingvistinei, bet ir kitų ženklų sistemų analizei. Terminus, kurie iki tol buvo vartojami struktūrinės lingvistikos mokslo kontekste, Barthes pritaikė šiuolaikinės Vakarų kultūros produkcijos (tokios, kaip kinas, fotografija, sportas, valgymo įpročiai ir kt.) reikšmių analizei. Vaizdą Barthes laikė lygiaverte tekstine medžiaga, sudaryta iš ženklų, kaip komunikacijos vienetų, susidedančių į sintagmą (frazę), o šiems ženklams egzistuoti, pasak jo, būtinas semantinis signifikacijos santykis, sudarytas iš dviejų lygmenų. Denotacija – pirmas signifikacijos lygmuo, skirtas pažodinio vaizdo „perskaitymui“, konotacija – antras lygmuo, kuriuo „perskaitoma“ simbolinė reikšmė (Hall 1997, 38). Barthes atkreipė dėmesį, kad simbolinės reikšmės susisieja su ženklais tuo pačiu principu, kaip ir konotacijos susisieja su žodžiais kalboje, o tokių sąsajų pasekmė – mito atsiradimas (Turner 2003, 15).

Barthes abejojo nuotraukos galimybe turėti analoginį turinį, „pažodinę“ reikšmę: fotografija nėra savaiame tik vaizdas. Fotografija, kaip ženklų sistema, išsiskiria savo pretenzijomis į objektyvumą (Huxford, 2001), kadangi ji vaizduoja realybę. Pasak Barthes, fotografija, palyginus su kitomis ženklų sistemomis, kurios transformuoja realybę, negali būti laikoma analogine realybės reprodukcija (Lavrinec 2006, 44) (kaip pvz. piešimas, tapyba, kinas, teatras ir pan.), nors „savaiame suprantama, kad tarp objekto ir jo atvaizdo nuotraukoje įvyksta redukcija – proporcijos, perspektyvos, spalvos atžvilgiu – bet ši redukcija jokių būdu nėra transformacija (pagal matematinį apibrėžimą)“ (Barthes 1977, 23). Vėlesniame darbe „Camera Lucida“ Barthes išplėtoja tapybos ir fotografijos santykį įvardindamas pagrindinę jo problematiką: „Fotografija buvo ir tebėra kankinama Tapybos vaiduoklio“ (Barthes 2012, 42).

Esė „Rhetoric of the image“ Barthes pateikia fotografijos analizę, taikant semiotikos principus, pavyzdį, kuriame analizuota reklaminė fotografija dekonstruojama į tris žinutes:

- 1) **Lingvistinę.**
- 2) **Koduotą ikoninę.**
- 3) **Nekoduotą ikoninę** (Barthes 1977, 35).

Tokia dekonstrukcija suteikia galimybę fotografiją vertinti kaip komunikacijos formą. Pirmoji žinutė, lingvistinė, įsiterpia į fotografiją kaip rašytinis vizualinės medžiagos paaiškinimas (antraštė), skirta transliuoti, perduoti ir įtvirtinti (kontroliuoti) nuotraukos žinią. Antroji žinutė veikia kaip kultūrinis kodas, kurio „perskaitymas“ yra priklausomas nuo vertintojo žinių, istorinių ir socialinių konkrečios visuomenės konvencijų. Koduota žinutė nėra atsitiktinė, naudojami tokie kodai, kurie yra socialiai sutarti, atpažįstami ir interpretuojami (Guillemette, 2006). Trečioji, nekoduota ikoninė žinutė, nuo antrosios skiriasi tuo, kad jai suprasti nereikia interpretacijos – ji tiesiog yra. Pavyzdžiui, analizuojamą fotografiją Barthes gali vadinti reklamine būtent trečiosios žinutės pagalba: „Matome, kad paveikslėlyje veikia atskyrimas tarp pažodinės ir simbolinės žinutės; niekada nesusidursime (bent jau reklamoje) su gryna pažodine žinute“ (Barthes 1977, 42).

Barthes siūlo fotografijos semiotinės analizės modelį, kuris yra grindžiamas 6 konotacijų kūrimo procedūromis:

- 1) Triuko efektas: manipuliacijos. Jas įvertinti sunku, kadangi jos veikia, kuomet yra nepastebimos. Šiuolaikinėje fotografijoje beveik neįmanoma išvelgti vaizdo pakeitimo įrodymų.

2) Poza: žmonių fotografijose pozos remiasi tam tikrais socialiniais susitarimais, mitais, kurie yra priklausomi nuo laikotarpio ir kultūros. Nors įmanomas ir visiškas nepozavimas, tačiau pozavimas, gali būti ir netiesioginis – žinant, kad fotografuojama išlaikoma poza. Tuo tarpu tiesioginis pozavimas yra tyčinis siekis būti įamžintam tokia poza, kuri nesiekia „natūralumo“ (Larsen 2005, 9).

3) Objektas: jo denotacija.

4) Fotogeniškumas: tiesiogiai susijęs su profesionalumu ir techniniu išpildymu – tinkamas apšvietimas, fotografijos technika, nustatymai.

5) Estetika: estetinis grynumas fotografijoje buvo būdingas nebent XIX a. pab. atsiradusiai piktorializmo fotografijai.

6) Sintaksė: fotografijos vieta šalia kitų fotografijų, pavyzdžiui, nuotraukų serija straipsnyje, jų eiliškumas (Barthes 1977, 23-24).

Reikėtų atsižvelgti į Barthes siūlomą procedūrų atskyrimą: pirmosios trys (triuko efektas, poza, objektas) yra priklausomos nuo tyčinio ženklų pasirinkimo fotografijoje („realybės modifikacija“), jos turi būti atskirtos nuo paskutinių trijų (fotogeniškumas, estetika, sintaksė), kaip susijusių su kontekstu, ir ženklais, kurie nėra akivaizdūs fotografijoje (Barthes 1977, 24).

1.2. Mito konotacija kraštovaizdžio fotografijoje

Konotacija priklauso nuo vertinančiojo žinių, o būtent ši priklausomybė užtikrina, kad komunikacija įvyks, nes „žmogus mėgsta ženklus, ir mėgsta, kai jie būna aiškūs“ (Barthes 1977, 29). Fotografijoje matydamas kraštovaizdį, žmogus atpažįsta ženklus, kuriuos, pagal savo turimas žinias, susieja su tam tikra vieta. Neretai nuotraukos ir kita vaizdinė komunikacija padiktuoja, į kurias vietas žmonės nori nuvykti, nes „žiniasklaida kuria mūsų žinias ir troškimus“ (Edwards 2003, 182). Pavyzdžiui, jaunimas visame pasaulyje, kad ir kaip kritikuotų dabartinę JAV politinę situaciją, neatsisakytų idėjos praleisti atostogas Niujorke, ar net kurį laiką ten pagyventi – įprasta šį miestą vertinti kaip progresyvią jaunimo kultūros sostinę, „miestietišką svajonę“ (Larsen 2005, 5). Svajonės priežastimi, pagal Barthes, galima laikyti mitą – kultūriniai elementai slypintys už nuotraukų, kuriose vaizduojama Manheteno dangoraižių panorama ar Laisvės statula, konotacijos lygmeniu gali būti „perskaityti“ kaip finansinės sėkmės, pažangos ir miesčioniškumo mitai. Tokie vadinamieji „mitai“ plačiai naudojami žiniasklaidoje, reklamose, įvaizdžio formavime (Turner 2003, 16).

Jei žmonės, susidūrę su Niujorko mitu, iš tiesų nukeliautų į Niujorką, jie ten praleistų savotiškas „vaizdinių atostogas“, tarsi šis miestas, remiantis sociologu Jean Baudrillard, būtų simuliakras, jie patektų į hiperrealybės pasaulį (Larsen 2005, 6). Dėl mitų naudojimo žiniasklaidos komunikacijoje, žmonės nukeliauė į „svajonių miestus“ bando atkurti vaizdinius, kuriuos matė reprezentacinėse nuotraukose žiniasklaidoje ar reklamoje – nufotografuoti iš matytų nuotraukų atpažįstamą kraštovaizdį, tarsi „nufotografuoti fotografijos fotografiją“ (Edwards 2003, 184).

Vieną iš Barthes esė – „The Eiffel Tower“, galima laikyti būtent miesto mito analizės taikymo pavyzdžiu. Šio autoriaus straipsnyje „Semiology and the Urban“ analizuojama miesto ženklų signifikacijos galimybė, pateikiami argumentai, parodantys, kaip ženklų reikšmės kinta laiko perspektyvoje. Pačioje straipsnio pradžioje Barthes nurodo, kad tokio tipo semiotinė analizė yra sąlyginai įmanoma, tačiau reikalauja tarpdiscipliniškumo: „...tas, kuris atlieka semiotinę miesto analizę turi tuo pačiu metu būti semiotikas (ženklų specialistas), geografas, istorikas, topografas, architektas ir, tikriausiai, psichoanalitikas.<...> Aš myliu tiek miestus, tiek ženklus. Ši dviguba meilė (tikriausiai ir vienintelė) verčia mane tikėti, remiantis tam tikromis prielaidomis, kad egzistuoja miesto semiotikos galimybė“ (Barthes 2005, 158). Barthes šiame straipsnyje akivaizdžiai atstovauja poststruktūralizmo srovei – savo teiginius papildė Noam Chomsky, bei jo mokinių Jerry Alan Fodor ir Jerrold J. Katz idėjomis, atmeta fiksuotą ženklo reikšmių galimybę. Šio skyriaus paskutinis poskyris bus skirtas poststruktūralizmo diskurso analizės metodologijai pristatyti, taip suteikiant galimybę ją papildyti semiotinės analizės įrankį, kuris bus naudojamas tiriamojoje darbo dalyje.

1.3. Architektūros semiotika pagal Umberto Eco

Eco tyrimai ir interesai buvo labai universalūs: analizavęs tiek šiuolaikinės Amerikos kultūrą, tiek viduramžių estetiką, struktūrinės semiotikos atstovas yra gerai žinomas ir kaip grožinės literatūros kūrėjas (Leach 2005, 173). Didelį dėmesį Eco skyrė architektūros semiotikai – jis naudojo Barthes siūlomą analizės modelį, detalizavo, kokias prasmes galima suprasti iš architektūros: sudarė architektūros kodo tipologinę schemą. Architektūros ženklų sistemai net pasiūlė savitą „ženklą“ apibrėžimą: „Siūlau

ženklų laikyti viską, kas remiantis iki tol socialiai priimtu susitarimu³, gali būti suprasta, kaip kažkas, simbolizuojantis kažką kitą“ (Eco 1979, 16).

Eco kelia klausimą, kodėl architektūra yra iššūkis semiotikai? Autorius daro prielaidą, kad dauguma architektūros objektų nekomunikuoja (nėra suprojektuoti komunikuoti), bet funkcionuoja. Pasak jo: „Niekas nesuabejos, kad stogas iš esmės tarnauja kaip priedanga, o stiklinė talpina skysčius taip, kad iš jos būtų galima gerti. Tai yra akivaizdu ir neginčijama, būtų neteisinga reikalauti, kad šių ženklų komunikacija būtų taip pat lengvai suprantama, kaip funkcija“ (Eco 2005, 174).

Architektūros sąvoka yra plati – apimanti tiek idėją, tiek brėžinį, tiek materialų pastatą. Kraštovaizdžio architektūra, savo ruožtu, gali būti dar platesnė – ji apima visumą nuo aplinkos apželdinimo iki miesto planavimo. Ten kur yra architektūra, ten yra žmogaus veikla, ten veikia signifikacija, taigi kalbėdami apie kraštovaizdžio architektūrą, mes turime omenyje kraštovaizdyje egzistuojančią ženklų sistemą. Žmogaus veiklos poveikis yra pasiekęs kiekvieną kvadratinį metrą žemės ir net peržengęs jos ribas (pvz., per anglies arba azoto emisijas). Nobelio premijos laureatas, chemikas Paulas Crutzenas net pasiūlė naują žemės geologinį amžių pavadinti „antroposcena“, kadangi dualistinis Vakarų supratimas, kad gamta funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus yra pasenusi (Prominski 2014, 7).

Eco aiškina, kaip ola – iki tol priklausiusi tik gamtai – pirmą kartą žmogaus kadaise buvo interpretuota kaip „vieta, kurioje galima gyventi“, o olos ertmė – „įėjimas į vietą, kurioje galima gyventi“. Tai yra ženklo supratimas denotacijos lygmeniu. Aktualūs objektai ir siekis perduoti žinią apie juos, netruko įgauti žodines ir grafines išraiškas, virsti ikonomis, kurios reiškė kur kas daugiau nei tik nuorodą į vieną konkrečią olą, ar jos ertmę. Išsivystė „namų“ samprata, kuri žmogaus rankose įgavo ir socialinę reikšmę. Eco šį procesą įvardino taip: „Architektūrinis kodas sukuria ikoninį kodą, ir „olos principas“ tampa komunikacijos objektu.“ (Eco 2005, 175).

³ Transkultūrinės studijos atlieka mokslinį atskyrimą: jos padeda atskleisti kultūrų skirtumus, kurie įprastai nėra pastebimi dėl kasdienės kalbos neapibrėžtumo. „Socialiai priimtinus susitarimus“ Eco dar vadina „semiotiniais susitarimais“, pateikdamas ligos diagnozę kaip pavyzdį: raudoni taškai (ženklai) ant paciento veido, suteikia gydytojui teisę, kuri yra grįsta tam tikros kultūros „semiotiniu susitarimu“, diagnozuoti pacientui tymų atvejį. Tačiau diagnozė yra kultūriškai ribota: pabrėžiama, kad skirtingose kultūrose atvejo diagnozavimas gali būti priklausomas ir nuo visai kitokio „semiotinio susitarimo“ – tymų, kaip atskiros atvejo sampratos gali iš viso nebūti, kadangi susitarimas, kad kažkas yra tas pats atvejis, nėra tas pats, kaip susitarimas apskritai vertinti kažką kaip atvejį.

Taikydamas semiotiką architektūros analizei, Eco architektūrinį ženklą abiejose signifikacijos lygmenyse analizuoja neatsiejamai nuo funkcionalumo, ar, tiksliau, tam tikroje kultūroje sukurto suvokimo, kam tam tikras dalykas yra skirtas. Architektūra, pasak Eco, turi pirminę funkciją, kuri ir yra funkcionalumas, ir antrinę funkciją – gali būti suprantama kaip simbolinis objektas. (Leach 2005, 173). Funkcijos atpažinimas priklausomas nuo kultūrinių archetipų. Kiekvienas ženklas architektūroje gali būti vertinamas kaip kultūros atskaitos taškas. Reikėtų nepamiršti, kad visi trimačiai objektai pirmiausia yra planuojami, o ne naudojami, tad komunikacija greičiausiai yra apgalvota (Marota et. al. 2017). Vilniaus Universiteto, Filosofijos fakulteto, tyrėja Dalia Čiupailaitė pateikia architektūros komunikacijos būdų pavyzdžius šiuolaikinėje architektūroje: „Panašus simbolinės komunikacijos būdas – populiarių, visuomenei reikšmingų laikotarpio idėjų perteikimas pasitelkiant kultūroje atpažįstamus simbolius. Pvz., vėjo turbina kaip švarios energijos denotacija ir pažangos konotacija, egzistuojančių pastatų atnaujinimas kaip renovacijos denotacija ir pagarbos paveldui konotacija. <...> Lietuviškas perkeltinės prasmės ar laiko idėjų komunikavimo pavyzdys – Vilniaus Universiteto Kairėnų botanikos sodo žaliasis pastatas-augalas. Pastatą juosia žemės pripildytos kolonos, kuriose auga žolė. Toks architektūrinis sprendimas siūlo ekologiškumo idėjas, nors praktinės ekologinės funkcijos žaliuojančios kolonos neturi“ (Čiupailaitė, 2017). Konotacijos lygmenyje, analizuojant ženklą, yra susiduriama su tam tikrais kultūriniais kodais, simboliais. Tam, kad aiškiau apibūdintume Eco semiotinės architektūros analizės schemą, reikia sukonkretinti, kaip šis autorius atskiria denotacijos ir konotacijos lygmenis.

1.3.1. Architektūros signifikacija denotacijos lygmeniu

Priešingai nei fotografijos semiotika, kurios signifikacija denotacijos lygmeniu yra itin ribota (nes, kaip jau aptarta, sunkiai įmanomas pažodinis fotografijos „perskaitymas“), architektūra pirmiausia atpažįstama būtent šiuo būdu. Statinys (architektūros elementas, ar tiesiog bet koks trimatis daiktas) yra savo turinio analogas, kurio pažodinė reikšmė yra jo panaudojimo būdas. Tiesa, reiktų pastebėti, kad įmanomas ir visiškai estetiškas pajutimas, kuomet funkcionalumo signifikacija denotacijos lygmeniu nėra pastebima: „...pastato fasado langų denotacijos lygmeniu suvokiama funkcija, pavyzdžiui, man gali rūpėti mažiausiai <...> taip, kaip kas nors skaito eilėraštį, ir be jokios nepagarbos žodžių reikšmėms, leidžia jiems lieti fone ir

mėgaujasi poezijos žaisme, kurią sukuria ženklų kontekstinis sugretinimas“ (Eco 2005, 177). Langai gali būti ir butaforiniai – kurie neatlieka langų funkcijos – pro juos į patalpą nepatenka saulės šviesa, gal jie net neturi stiklo, pro kurį būtų galima ką nors įžvelgti, tačiau, denotacijos lygmeniu, mes tokį objektą suprantame lygiai taip pat: „tai yra langas“.

Architektūra, be funkcijos žymėjimo, taip pat nurodo tam tikrą naudojimo sampratą: per ją gali suprasti bendrą ideologiją, kurią suformavo architektūrinis išpildymas. Pavyzdžiui, gotikinių bažnyčių smailios arkos ir vitražiniai lankai veikia neatsiejamai, kartu nurodo į tam tikrą vieną stilių (Eco 2005, 178), tuo pačiu jie gali turėti ir simbolinę funkciją, kurios signifikaciją konotacijos lygmeniu aptarsiu kitame šio poskyrio punkte.

1.3.2. Architektūros signifikacija konotacijos lygmeniu

Urvas, Eco pasiūlytas hipotetinis architektūros pradžios modelis, apibūdino prieglobsčio funkciją, bet neabejotinai ji ėmė apibūdinti „šeimą“ ar „grupę“, „saugumą“, „pažįstamą aplinką“ ir kt. Simbolinė objekto „funkcija“ yra konotacija. Gali kilti klausimas, ar objektas, vertinamas šiuo signifikacijos lygmeniu, yra mažiau funkcionalus (Marota et. al. 2017). Eco pasiūlo kėdę kaip pavyzdį. Pirmas dalykas, kurį kėdė komunikuoja – galimybė ant jos atsisėsti, tačiau, jeigu toji kėdė yra sostas, atsisėsti gali ne bet kas ir ne bet kaip, sėdėjimas soste reikalauja tam tikros pozos. Visuomenėje simbolinės objekto funkcijos yra ne mažiau svarbios ir naudingos, o sosto atveju simbolinė funkcija yra svarbesnė, nei tiesioginė funkcija. Pasak Eco, simbolinės funkcijos funkcionalumas nėra metafora, jis iš tiesų egzistuoja (Eco 2005, 179).

Tai, kaip buvo kuriami architektūriniai kodai konkrečiu laikotarpiu, analizuoja architektūros istorikai – tokia analizės medžiaga leidžia interpretuoti praėjusių amžių socialinį gyvenimą, vertybes. Pavyzdžiui, gotikinės bažnyčios išraiška taip pat yra analizuojama abiem funkcionalumo lygmenimis: vertikalumas ir skliautų aukštis buvo šio kodo elementas. Šiuos kodus galima skaityti, pavyzdžiui: „vertikalumas – sielos pakylėjimas link Dievo“, „šviesos ruožai, krentantys pro siaurus langų plyšius, šešėlių žaismas – misticizmas“ (Eco 2005, 181).

Šiandieninės architektūros kontekste, gotikinės bažnyčios didmiesčiuose jau nebeatrodo tokios vertikalios, kokios buvo anksčiau. Šia prasme jas gerokai lenkia dangoraižiai. Tačiau, vertindami laikotarpio architektūrinį kodą, mes vis dar galime

perskaityti bažnyčios simbolinę funkciją, nors ji ir nebeišsiskiria savo aukščiu (Thiessen, McAlpine 2013, 134). Kitas poskyrio punktas bus skirtas pristatyti Eco siūlomą architektūrinių kodų tipologiją.

1.3.3. Architektūriniai kodai

1) Techniniai kodai: formalios reikšmės sąlygos. Šie kodai labiausiai siejami su architektūros inžinerijos mokslu, tai inžineriniai metodai, komponentai ir pan. Šis kodas tai struktūrinė logika, juo retai kada komunikuojama.

2) Sintaksės kodai: tipiški kodai, susiję su erdvės susikirtimu planuojant. Susitarimai, kuriuos reikia apsvarstyti: pvz. įėjimas į pastatą planuojamas pro duris, ne pro langą.

3) Semantiniai kodai: reikšmingiausi architektūros vienetai (sintagmos) ar ryšiai tarp jų. Jais koduojami ženklai gali būti analizuojami aptartais signifikacijos lygmenimis.

a) Denotacijos lygmenyje žymi pirmines funkcijas (pvz. stogas, laiptai, langas).

b) Žymi antrines funkcijas konotacijos lygmenyje (pvz. timpanas, arka).

c) Žymi gyvenimo ideologijas konotacijos lygmenyje (pvz. valgomasis, miegamasis, svetainė).

d) Turi tipologinę reikšmę: priklauso funkciniam ar sociologiniam tipui (pvz. ligoninė, vila, mokykla, rūmai, geležinkelio stotis).

Eco pabrėžia, kad išsamios semantinio kodo analizės reikalauja iš avangardinės estetikos atsirandančios architektūrinės koncepcijos. Atsižvelgdamas į architektūrinius kodus, Eco daro išvadą, kad architektūra yra ne kūrybinės laisvės laukas, kaip daugelis įsivaizduoja, bet tam tikros taisyklės, kaip visuomenei duoti tai, ko ji reikalauja (Eco 2005, 186).

1.4. Poststruktūralistinė perspektyva fotografijos ir architektūros analizėje: diskurso analizė

Poststruktūralizmo judėjimą reikėtų vertinti ne kaip priešpriešą⁴, o kaip kritiką, kuri kvestionuoja struktūralizmo prielaidas ir taip jį papildo. Struktūralizmo modelių

⁴ Poststruktūralizmo, kaip ir postmodernizmo, sąvokos apibrėžimas yra gana komplikotas. Pvz. Postmodernizmo apibrėžimui literatūros teoretikas Ihab Hassan panaudojo elementus iš skirtingų disciplinų (lingvistika, antropologija, filosofija, retorika, politika, teologija ir kt.), kurie apima daugybę

statiškumas ir universalumas netenkino laikotarpio kritikų, nes, pasak jų, reikšmės negali būti pastovios, o jų priskyrimą lemia galybė kintamųjų (Leach 2005, 268). Į tai, kad struktūralizmo požiūris yra gana ribotas, jau minėtame straipsnyje „Semiology and the Urban“ pastebėjo Barthes: pasak jo, ženklų reikšmės nėra fiksuotos, jos kinta laiko perspektyvoje. Vėliau, nagrinėdamas Eifelio bokšto virsmą į Paryžiaus simbolį, praėjus tam tikram laikui nuo jo pastatymo, Barthes atsisako sąvokos „simbolis“ naudojimo semantiniams santykiams aiškinti. Eifelio bokšto tapimas simboliu, pasak jo naujojo požiūrio, yra reikšmių organizavimo pasekmė, paradigma.

Svarbus metodologinis aspektas, kurį įvedė poststruktūralizmo teorijos – diskurso analizė. Diskurso analizė paaiškintų, kas ir kaip organizuoja reikšmes, o šio darbo atžvilgiu – kodėl vieni ar kiti Singapūro kraštovaizdžio architektūros elementai yra naudojami kaip reprezentaciniai objektai. Analizuojant fotografijas ir jose vaizduojamus objektus, ženklų interpretacija gali skirtis priklausomai nuo konteksto, ženklai yra daugiareikšmiai. Michel Foucault „The Archeology of Knowledge“ pasiūlė į atnaujintą metodologiją įtraukti požiūrį, kad žinojimas yra instituciškai organizuojamas ir skirtas koordinuoti veiksmus, poziciją ir identitetą tų žmonių, kuriems jis skirtas (Thwaites, Davis, Mules 2002, 140), taigi kontekstas imtas vertinti kaip neišsivaizduojamas be galios diskurso. Foucault teigimu, galios institucijos veikia dviem būdais: kaip aparatas ir kaip technologijos. Instituciniu aparatu laikytinos žinojimo (galios) formos sudarančios tam tikras institucijas, pvz. architektūra yra institucinis aparatas (Rose 2007, 174).

Siekiant šio darbo tyrimą papildyti diskurso analizės metodu (tai yra neišvengiama, turint omenyje, kad tyrimo medžiaga yra surinkta iš oficialiai šalies politinei sistemai atstovaujančio šaltinio), pasitelkiamas Gillian Rose sudarytas įvadas į vaizdo analizės metodologiją „Visual methodologies: An introduction to the interpretation of visual materials“. Šioje knygoje Rose aprašo Foucault siūlomą metodologinį principą, pateikia gaires, kaip jį taikyti vaizdinės medžiagos analizei. Pasak Rose, diskurso analizėje svarbūs šie aspektai: (1) šaltiniai, (2) galios aparatas, (3) galios technologijos, (4) tikslinė auditorija.

aspektų būdingų šiuolaikinei visuomenei ir kultūrai, bei suskirstė juos į binarines opozicijas – vieni jų atstovaujantys modernizmą, kiti postmodernizmą. Tačiau tokia prieiga yra tinkama tik pirminiam palyginimui. Tuo pačiu principu poststruktūralizmą taip pat galima lyginti su struktūralizmu, tačiau jo negalima laikyti pastarojo priešprieša.

Rose pateikiamas diskurso analizės pavyzdys yra pritaikytas muziejaus analizei. Singapūro turizmo tarybos puslapis, tam tikra prasme, veikia kaip virtualus muziejus, kuriam taip pat būdinga eksponavimo tvarka, o Rose išskiriami diskurso analizės aspektai yra lengvai aptinkami ir pritaikomi įvairių tipų ekspozicijų analizei.

(1) Kaip diskurso analizės **šaltinį** Rose siūlo rinktis parodos ekspoziciją muziejuje, kuri yra viešai prieinama. Viešai prieinamas internetinis puslapis www.visitsingapore.com taip pat turi ekspozicinį pobūdį. Nuotraukos patalpintos puslapyje – eksponatai, turintys antraštes (pavadinimą) ir aprašymą, kuris Barthes žodžiais yra skirtas prisikabinti prie vaizdo ir taip perduoti žinutę, kontroliuojant ženklo reikšmę, nuotraukos konotaciją (Barthes 1977, 40). Rose siūlo pabandyti atskirti objektus ir jų kontrolę, žinojimą į ką ir kaip bus žiūrima.

(2) Muziejų siūloma vertinti kaip **galios aparatą**, atpažinti jo institucinę sandarą. Remdamasi Foucault kalėjimo institucijos aiškinimu jo darbe „Discipline and Punish: The Birth of the Prison“, autorė atkreipia dėmesį, kad tuo pačiu istoriniu laikotarpiu atsiradusi muziejaus institucija veikia panašiai – disciplinuoja visuomenę ir diegia jai socialiai priimtinas konkrečios kultūros vertybes (Rose 2007, 183). Atkreipiamas dėmesys į meno galerijų vaidmenį – paveikslų eksponavimas meno galerijoje savaimę suteikia jiems meninę vertę. Adaptuojant šį aspektą darbo tyrimui, yra atkreipiamas dėmesys, kad kraštovaizdžio architektūros fotografijos, pateikiamos reprezentaciniame, turizmą reklamuojančiame internetiniame puslapyje, veikia galerijos principu – suteikia vaizduojamai kraštovaizdžio architektūrai reprezentacinę vertę, disciplinuoja stebėtoją, siekia, kad jis susidarytų tam tikrą Singapūro vaizdinį, kurio ieškotų atvykęs į šią šalį.

(3) **Galios technologijoms** Rose skiria daugiausiai dėmesio. Būtent technologijos paaiškina, kaip yra įgyvendinama muziejaus disciplina. Tyrime, kiek įmanoma, taikysiu jos siūlomą galios technologijų tipologinę schemą:

- a) ekspozicijos technologijos
- b) teksto ir vaizdo interpretavimo technologijos
- c) išdėstymo technologijos
- d) taktilinės technologijos
- e) ekspozicinių erdvių technologijos

Dėl virtualios ekspozicijos specifiškumo taktilinės ir ekspozicinių erdvių technologijos netenka prasmės, nes jos nėra įgyvendinamos, tačiau pirmosios trys išlieka ir jų analizę galima pritaikyti.

(4) **Tikslinė auditorija** yra formuojama turinio, kurį muziejaus institucija pateikia kaip lavinamąją priemonę (Rose 2007, 191). Pasak Rose, galerijų atvejai yra net labiau specifiniai nei muziejų, nes galerijų auditorija yra vidurinė ar aukštesnė visuomenės klasė, kuriems galerija yra erdvė suteikianti galimybę atskirti save nuo likusios visuomenės. Internetinis puslapis, kuriame pateikiama turizmą reklamuojanti fotografija, nors ir prieinamas visiems, tačiau yra orientuotas į vidurinę ir aukštesnę visuomenės klases, kurioms turizmas yra aktualus.

Apibendrinant Rose parengtą metodologiją, galima išskirti šiuos diskurso analizės taikymo bruožus: diskurso analizė yra reikšminga analizuojant būdus, kuriais valdžios institucijos pasitelkia vaizdinius, siekdamos įgyvendinti tvarką ir disciplinuoti visuomenę jiems parankiu būdu; diskurso analizė susitelkia į diskursų artikuliaciją per institucinį aparatą ir institucines technologijas; diskurso analizė atskleidžia, kad reprezentacinis vaizdinys yra neatsiejamas nuo politinių sprendimų.

2. Kultūros geografijos teorijų perspektyva kraštovaizdžio architektūros analizėje

Pirmajame skyriuje, norint parengti tinkamą teorinį pagrindą Singapūro kraštovaizdžio architektūros semiotinei analizei, buvo remtasi Barthes ir Eco straipsniais, susistemintos tam reikalingas teorinės autorių įžvalgos ir jų siūlomos analizės schemas tiek fotografijai, tiek architektūrai. Semiotinė analizė padės dekonstruoti tyrimo medžiagą į reikšminius ženklus, pasiduosiančius interpretacijai. Kaip tyrimo medžiagos interpretacijų rengimo pagrindas, pasitelkiama kultūrinės geografijos teorijų perspektyva. Antrajame skyriuje pristatomi kultūrinės geografijos teoriniai debatai – pagal Peter Jackson, Denis Cosgrove ir Doreen Massey. Taip pat pristatomi Brenda S. A. Yeoh atlikti pokolonijinės kultūros geografijos tyrimai Singapūro tema – tai padės pateikti argumentus, paaiškinančius Singapūro kraštovaizdžio architektūros objektų sąsajas su specifiniu kultūriniu ir politiniu kontekstu.

2.1. Naujoji kultūrinė geografija pagal Peter Jackson ir Denis Cosgrove

Kultūrinės geografijos pradininku yra laikomas Carl Ortwin Sauer, kuris vienas pirmųjų ėmė kultūrą vertinti remdamasis geografija. Jis pabrėžė, kad žmonės kuria kraštovaizdį: pasėliai, gyvenviečių išdėstymas ir pan. yra žmogaus ir gamtos santykio išraiška. Pasak jo, kultūra palieka „įrašus“ kraštovaizdyje. Nauja tyrimų kryptis kėlė daug klausimų, prašėsi būti išplėtota. Į teorinius kultūrinės geografijos debatus įsitraukė P. Jackson ir D. Cosgrove, papildydami kultūrinės geografijos sampratą: pasak šių autorių kultūrinė geografija gali būti tiek šiuolaikinė, tiek istorinė; susijusi su erdve ir kraštovaizdžiu; tiek miesto, tiek kaimo; susijusi su ryšiu tarp dominavimo ir pasipriešinimo; tvirtinanti kultūros reikšmę žmogaus gyvenime; susijusi tiek su „reprezentacija“, tiek su „realybe“ (Longhurst, et. al. 2014, 108).

Jackson ir Cosgrove kultūrinėje geografijoje, nuo morfologinio požiūrio studijuojant kraštovaizdį (toks požiūris dominavo JAV Berklio universiteto akademinėje veikloje), perėjo prie interpretacinės ir ikonografinės metodikos. Dėl to į mokslinių tyrimų darbotvarkę buvo įtrauktas bendras visuminis miesto ir kaimo kontekstas, šiuolaikiniai ir istoriniai kultūros aspektai (Kraftl 2016, 365). Kalbėdami apie naująją kultūrinę geografiją, turime įvertinti pakitusį erdvinį kultūrų aspektą. Po

2004 gruodžio 26 d. Indijos vandenyne įvykusio žemės drebėjimo ir kilusio cunamio, kurio pasekmės Indonezijos salynui buvo tragiškos, Jackson buvo vienas autorių, pateikusių komentarą apie tragedijos „artumą ir atstumą“, kuri aprėpia naujoji mokslo kryptis: „<...> nutolusios vietos staiga tapo daug artimesnės televizijos ir kitų komunikacijos kanalų pagalba (radijo, laikraščių, interneto) sukeldamos visuotinį gedulą ir norą prisidėti prie labdaros kampanijų (įsivaizduojamas ryšis įgavo praktines formas). Bet komplikauta padėtis, kuri lydėjo tragedijos padarinių kontrolę, parodė, kad apleistos vietos išlieka tolimos ir sunkiai pasiekiamos, net kai mobilizuojamos visi pasaulio labdarinių organizacijų ir valdžios institucijų resursai. Pasaulis, kuriame gyvename, turi dimensijų įvairovę: fizinių, ekonominių, emocinių ir įsivaizduojamų; o geografija nagrinėja jų tarpusavio sąveikas.“ (Jackson, 2006). Tokia Jackson pozicija iliustruoja kultūros geografijų procesualumą, kurio sąlygas kuria ir šiuolaikinės komunikacijos priemonės. Remiantis tokiu požiūriu, galima daryti prielaidą, kad internetinėje svetainėje analizuojamos fotografijos sukuria jas peržiūrinčio asmens ryšį su vaizduojamomis vietovėmis: įvesdina į kontekstus, kurie yra aktualūs konkrečios kultūros geografijai.

2.2. Postkolonializmas Singapūro kultūros geografijoje pagal Brenda S. A. Yeoh

Kartu su kitais pokolonijiniais procesais, XX a. antroje pusėje įvyko postūmis nuo geografijos mokslo (kuris buvo vienas pagrindinių senųjų imperijų galios įtvirtinimo įrankių) link daugybės geografijų, turinčių savitas galios ir erdvės sampratas. Yeoh tyrinėjusios Singapūro kultūros geografiją, indėlis yra svarbus siekiant suvokti, kaip kolonijinė praeitis sudaro sąlygas naujų transnacionalinių tapatybių ir galimybių sukūrimui (Jacobs 2003, 346). Yeoh parodo, kaip pokolonijinėse valstybėse dabartis nėra konstruojama vien remiantis kolonijine praeitimi (ar priešinimusi kolonijinei praeičiai). Pasak Yeoh, šiuolaikinis Singapūro identitetas yra migracijos ir įsikūrimo mišinys. Tai, ką būtų galima vadinti "tradicija", tokioje hibridizuotoje erdvėje kaip Singapūras, negali būti pateikiama kaip vientisas naratyvas. Autorė pabrėžia, kad apibendrinimai kaip „paveldas“ ar „nostalgija“ (buvę itin populiarūs kultūros geografijoje XX a. 8-jame deš.) turėtų būti labai atsargiai vartojami, ypač kuomet kalbama apie transnacionalines valstybes.

Siekiant išlaikyti tokios valstybės vientisumą, suformuoti valstybingumą, reikia, kad santykis su praeitimi būtų reguliuojamas ir sankcionuotas vidinės politinės galios. Singapūras (nuo pat dekolonizacijos) iki šiol sėkmingai kuria tai, ką galima būtų vadinti „atminties ir užmiršimo politika“ (Yeoh 2003, 370). Ši politika yra tiesiogine prasme įgyvendinama Nacionalinės plėtros ministerijai priklausančios institucijos – Miesto pertvarkymo agentūros (Urban Redevelopment Agency), kuri yra atsakinga už Singapūro architektūrinio kraštovaizdžio atnaujinimą ir vadovaujasi filosofija „nugriauti ir perstatyti“, taigi transformuoja istoriją (Yeoh 2003, 371). Tačiau visiškai naujo vaizdingo kraštovaizdžio kūrimas neišsprendžia politinio klausimo, kaip elgtis su tomis miesto dalimis, kurių imperialistinė istorija ir geografija nėra lengvai ištrinama ar užmaskuojama.

Architektūra suteikia apčiuopiamą „santykių tarp praeities memorializacijos ir visuomenės atminties erdvių sukūrimo“ (Johnson 1995, 63) įrodymą. Singapūro rajonų atskyrimas rasiniu pagrindu (Čainataunas, Kampong Glam, Mažoji Indija) buvo vienas ir kraštovaizdžio transformavimo projektų. Paradoksalu, bet būtent „etniniai rajonai“ ar „paveldo krautuvėlės“ įprastai yra laikomi kolonijiniais konstruktais. Kritikuojama kūrybiškumo stoka: kuriant naują architektūrinį kraštovaizdį pokolonijiniu laikotarpiu, iškilo iššūkis diegti vakarietiškas vertybes, tačiau išlikti nepriklausomiems nuo Vakarų, atrasti pusiausvyrą tarp „kultūrinės tapatybės kūrimo ir tarptautiško modernumo“. Kaip ir daugelio didžiųjų miestų, Singapūro modernistinis architektūrinis kraštovaizdis ilgą laiką buvo kritikuojamas kaip neoriginalus „bendrinis individualizmas“⁵. 2003 m., kuomet buvo publikuotas šiame darbe aptariamasis Yeoh straipsnis, Singapūras buvo dar tik bepradedantis ieškoti savo architektūrinio tapatumo, taigi iššūkiai, su kuriais buvo susiduriama, labai aiškiai iliustruojami Yeoh aptartoje postkolonializmo perspektyvoje.

Kitas labai svarbus aspektas, į kurį Yeoh atsižvelgė, analizuodama Singapūro kultūros geografiją – migracija ir miesto erdvės hibridiškumas. Singapūras yra viena tų valstybių, kuriose mažiausiai kas ketvirtas žmogus, esantis valstybės teritorijoje, nėra jos pilietis. Žiniomis grįsta ekonomika (knowledge-based economy), verslo ir informacijos industrijos veikiančios šalyje, suteikia galimybę Singapūrai vadintis „kosmopolitišku“ miestu, kuriame buriasi įvairių sričių profesionalai ir tarptautinis

⁵ Angl. *generic individualism*. Nuoroda į straipsnį, kur vartojimas šis apibrėžimas: <https://www.architectural-review.com/essays/campaigns/notopia/notopia-the-singapore-paradox-and-the-style-of-generic-individualism/10006923.article>

technologijų ir mokslo elitas (Yeoh 2003, 376), turintys savo tautinį identitetą. Kitame poskyryje migracijos ir transkultūriškumo tema išplėtojama, remiantis Doreen Massey erdvės, vietos ir pavadinimo konstrukto teorija.

2.3. Erdvės, vietos ir pavadinimo sampratos pagal Doreen Massey

Erdvė yra itin plati sąvoka, tačiau tai yra esminė sąlyga vietos formavimuisi. Kadangi vietos nėra vien pasyviai keičiamos išorinės pasaulio įtakos, turime bandyti perprasti galios geometriją, susiejančią konkrečias vietas su konkrečiomis globalizacijos formomis. Pagrindinės kultūros geografės Massey plėtotos „vietos“ idėjos susideda iš požiūrio, kad (1) jokia vieta negali turėti vieno identiteto, (2) laiko atžvilgiu vietos yra procesai, (3) vietos neturi aiškios atskirties tarp išorės ir vidaus (Massey 2001, 5). Pasak Massey, konceptualizuojant erdvę negalima atmesti, kad kartu egzistuoja ir kitos, kurios šalia jos dera, arba apskritai sukuria antagonistinį, paradokso santykį.

Singapūriui, kaip tautai, kuri dar tik bando apibrėžti, „kas yra singapūrietas?“, atrasti išskirtinius ir lemtingus savo erdvės elementus: pvz. kada ir kokiomis aplinkybėmis į Singapūrą emigravo įvairios ten šiuo metu gyvenančios tautos? Kas lėmė Singapūro ekonominės galios augimą? Žmogaus ryšys su vieta ir tautos ryšys su teritorija yra metafizinis (Massey 2001, 6). Visos kinship metaforos (tėvynė, gimtinė) ir namų metaforos tam tikra prasme taip pat teritorializuoja, kuria natūralius žmonėms ir tautoms ryšius: „<...> žemę, kur auga genealoginis medis, įleidęs į maitinančią žemę savo šaknis.“ (Malkki 1992, 27).

Šia prasme Singapūriui kyla labai sunkus uždavinys – padėti „įsišaknyti“ naujai tautai, sukuriant „mitą“, kuriuo etniškai mišri Singapūro visuomenė patikėtų. Malkki siūlo naudoti „nacionalinio diskurso tvarka“ vietoje „nacionalizmas“, norėdama pabrėžti kintamumo aspektą. Pasak jos, erdvinis kultūrų išsidėstymas yra matomas per tam tikrą „nacionalinės geografijos“ žemėlapi, kurį galima lyginti su antropologu (lauko tyrėju) erdviniu „žmonių ir kultūrų“ segmentavimu. Šis segmentavimas sudaromas įvertinant kultūrų sąryšingumą.

Tautos yra kultūriniai artefaktai, sukurti kolektyvinėje vaizduotėje tauta įsivaizduojama kaip turinti ribas, suvokiama kitų tautų kontekste; tauta įsivaizduojama esanti suvereni. Tiek Massey, tiek Malkki taip pat komentuoja B. Anderson, juo remdamasi susieja tautos savimonę ne tik su politinėmis ideologijomis, bet su

kultūrinėmis sistemomis, kurios ją generuoja., nes net ir mažiausioje tautoje, jos nariai su daugeliu kitų narių nėra susidūrę akis į akį.

3. Politikos ir ideologijos įtaka Singapūro kraštovaizdžio architektūros formavimui

Pirmojo skyriaus pabaigoje aptarta diskurso analizės metodologija, kuri bus naudojama papildant semiotinės analizės įrankį, leidžia daryti prielaidas, kad analizuojant Singapūro kraštovaizdžio architektūrą turizmą reklamuojančiame internetiniame puslapyje, bus susidurta su politinę galią turinčių institucijų įtaka. Šiame skyriuje bus aptariamos pagrindinės politinės strategijos ir ideologinės paradigmos, kurių įtaka gali būti reikšminga formuojant bet kokią reprezentacinę Singapūro medžiagą: tiek pačią kraštovaizdžio architektūrą, tiek ją fiksuojančius vaizdinius. Skyrių sudaro dvi viena kitą papildančios dalys, kuriose detalizuojama: (1) visame pasaulyje reikšminga politinė tendencija – aplinkosauga ir tarptautiniai klimato taršos mažinimo įsipareigojimai; (2) šalies įvaizdžio formavimo strategija, jos įgyvendinimas, atsakingos institucijos.

3.1. Ekotopija⁶ ir aplinkosaugos politika

XX-XXI a. sandūroje ekologinė krizė buvo viena aktualiausių politinių ir socialinių problemų pasaulyje. Socialinė harmonija tapo neįsivaizduojama be aplinkos harmonijos ir aplinkosaugos (Marshal, 2014). Šiuolaikinė urbanistinio kraštovaizdžio architektūra yra laikoma socialiai reikšminga: „žaliosios erdvės“ keliasi iš privačių sodų ir nuošalių parkų į socialinio, kultūrinio ir politinio gyvenimo centrus, tampa viešosiomis erdvėmis. Priežastys, kodėl gamtos elementų svarba viešosiose erdvėse tapo tokia reikšminga, svyruoja nuo plataus (ekotopinio) užmojo tikslo – „sukurti miesto plaučius“, iki racionalaus paaiškinimo – intensyvios urbanizacijos ir populiacijos migracijos iš kaimo į miestus laikotarpiu, sukurti naujakurių savi-identifikavimui palankią, kaimo estetikos erdvę urbanizuotoje aplinkoje (Rishbeth 2004, 312). Singapūro kraštovaizdis susideda iš urbanistinių elementų ir atkurtų tropikų

⁶ Terminas Ekotopija pasirinktas poskyrio pavadinimui, kaip iliustratyvus ir tinkamas apibūdinti visuomenės siekį sukurti tokią visuomenę, kuri daro kuo mažesnę neigiamą poveikį aplinkai. Terminas 1975 m. pirmą kartą paminėtas JAV fantastinės literatūros autoriaus Ernest Callenbach tokio pat pavadinimo romane. Ekotopija sukurtas kaip laikotarpio atitiktumui Utopijai – terminui apibūdinančiam socialinę harmoniją, kilusiam iš XVI a. parašyto Tomo Moro romano „Utopija“, kuriame aprašyta sala ir ten gyvenanti ideali, harmoninga ir taiki visuomenė, vieta, kurioje nėra tironijos.

įspūdžio. Singapūro gamtą sunku laikyti natūralia, kadangi nuo britų kolonizacijos pradžios 1819 m. buvo iškiršta 98 proc. dabartinės Singapūro teritorijos tropinių miškų ir mangrovių (Ng, Sivathosi 2001, 9). Singapūre, kaip ir kitose buvusiose britų kolonijose, vyravo „kolonijinė“ architektūra, kuri buvo tendencingai projektuojama atsižvelgiant į kolonijų klimato „kitoniškumą“ (Livingstone 2000, 93). Ši architektūra veikė kontrastingai, palyginus ją su pastatais, kurie buvo skirti imperinės valdžios institucijoms – savo pastatus jie tarsi „importuodavo“, jie atkartodavo to meto Europoje madingą architektūrą. Atgavęs nepriklausomybę, Singapūras laikytas ne tik savo gamtinių išteklių neturinčia valstybe, bet ir valstybe, neturinčia išskirtinio kraštovaizdžio, panašia į daugelį kitų pokolonijinių atogrąžų valstybių. Gyventojų daugumą sudarė palyginti neseniai atvykę emigrantai, kurie dažniausiai kūrėsi tankiai apgyvendintose miesto rajonuose, didžiąją dalį gyventojų tuo metu sudarė pietinių Kinijos provincijų išeiviai. Remiantis oficialiais 2017 m. kasmetinio gyventojų surašymo Singapūro duomenimis⁷ kinų etninė grupė vis dar sudaro reikšmingą piliečių daugumą (kinai: 76.1 proc., malajai: 15.0 proc., indai: 7.4 proc., kiti: 1.5 proc.).

Simbolinis šalies kraštovaizdžio formavimo pradžios momentas laikomas šalies patriarcho Lee Kuan Yew pasodintas medis (1963 m.) ir viešai išplatinta nuotrauka, kuri lėmė „Sodo miesto“⁸ programos pradžią (Velegrinis, Weller 2007, 31). Programa 2006 m. buvo atnaujinta, jos pavadinimas pakeistas į „Miestas sode“, tačiau išlaikytas siekis atkurti tvarios visuomenės principus, remtis estetinėmis etinių grupių tradicijomis, jas įtraukiant į novatorišką ekologinių technologijų praktiką ir politiką, skirtą spręsti neatidėliotinus pasaulio aplinkosaugos klausimus.

Tai, kad aplinkosaugos politika šiais laikais yra viena iš esminių valstybės politinės galios ir teigiamo įvaizdžio formavimo aspektų, įrodo Kinijos – pagrindinės Singapūro investuotojos ir reikšmingos ekonominės ir strateginės partnerės – susitelkimas į klimato kaitos problemas ir švaresnę gyvenamąją aplinką. Kinijos ir Singapūro

⁷ 2017 m. kasmetinio gyventojų surašymo Singapūro duomenys:

<https://www.strategygroup.gov.sg/docs/default-source/default-document-library/population-in-brief-2017.pdf>

⁸ „Sodo miesto“ konceptas yra laikomas britų imperinio laikotarpio konstruktą, pirmiausia aprašytu urbanisto, Britanijos miesto ir kraštovaizdžio planuotojo Ebenezer Howard, jo 1898 m. išleistoje knygoje „To-morrow: A Peaceful Path to Reform“, kurioje buvo pateikta teorija ir praktinės schemos, kaip pagerinti gyvenimo kokybę miestuose, apjungti individualistinę (kapitalistinę) visuomenę ir socializmo idealus.

vykdomos aplinkosaugos programos ir intensyvus jų viešinimas parodo formuojamo *ekotopinių* valstybių įvaizdžio kryptį. Po 2015 m. Jungtinių Tautų klimato kaitos konferencijoje pasirašyto Paryžiaus susitarimo, Kinija 2016 m. Jungtinių Tautų aplinkosaugos programai (UNEP) pateikė valstybės aplinkosaugos strategiją⁹, kurioje save įvardijo Ekologine Civilizacija.

Aplinkosaugos strategijos vykdymą Singapūras pradėjo 1992 m., ji apėmė 6 sritis: (1) oro ir klimato kaita; (2) vandens išteklių; (3) atliekų tvarkymas; (4) gamtos išsaugojimas; (5) visuomenės sveikata; (6) tarptautiniai aplinkosaugos ryšiai¹⁰. Kiekviena šių sričių turėjo išskeltus konkrečius tikslus, kurie buvo įvertinti 2012 m., kaip puikiai įvykdyti. Nuo 2009 m. Singapūro vyriausybė vykdo programą „Tvarus Singapūras“¹¹ („Sustainable Singapore Blueprint“). Ši strategija yra ilgalaikė, numatyta iki 2030 m., vyriausybės sukurtame tinklalapyje nuolat atnaujinama informacija apie gerinamus programos tikslų rodiklius.

3.2. Įvaizdžio kūrimo politika

Singapūro turizmo taryba administruoja svetainę www.visitsingapore.com, šios svetainės fotografijos yra naudojamos kaip tyrimo medžiaga. Svetainė yra reklaminė komunikacijos priemonė. Singapūro turizmo taryba, kartu su Ekonominio vystymo taryba, yra tiesiogiai atsakingos už Singapūro įvaizdžio formavimą ir komunikavimą. 2017 m. rugpjūčio 24 d., kuomet šios institucijos oficialiai pristatė Singapūro prekinį ženklą „Įgyvendinta aistra“ (angl. Passion made possible) ir formalią ženklodaros strategiją, pranešime spaudai buvo pateiktos šios strategijos įgyvendinimo detalės. Šis

⁹ Kinijos aplinkosaugos strategija “Green is Gold: The Strategy and Actions of China’s Ecological Civilization.”, kuri buvo pateikta Tautų aplinkosaugos programai (UNEP) 2016 m.:

https://web.unep.org/greeneconomy/sites/unep.org.greeneconomy/files/publications/greenisgold_en_20160519.pdf. Prezidento Xi Jinping „Kiniškos svajonės“ politinėje programoje tvari aplinka ir ekologija užima reikšmingą vietą: „Prezidentas Xi Jinping atkreipė dėmesį į tai, kad „žalia yra auksas“, ir kad žingsniai link naujos Ekocivilizacijos eros ir „Gražios Kinijos“ kūrimo yra esminiai veiksniai, siekiant suprasti „Kinišką svajonę“, kuri atgaivins (kinų) tautą.“⁹ „Kiniška svajonė“ turi akivaizdžių sąsajų su JAV ir Kinijos galios varžybomis ir Kinijos siekiu tapti JAV prilygstančia globalia pasaulio jėga.

Ekologijos diskursas Kinijai tapo dar palankesnis po to, kai JAV susilaukė tarptautinės bendruomenės pasipiktinimo, prezidentui Donald Trump paskelbus, kad traukiasi iš Paryžiaus susitarimo.

¹⁰ Veiksmų programa prieinama: http://eresources.nlb.gov.sg/infopedia/articles/SIP_1370_2008-11-22.html

¹¹ Nuoroda į svetainę: <https://www.mewr.gov.sg/ssb>

prekinis ženklas parengtas vadovaujantis politine Singapūro turizmo tarybos, 2016-2020 m. marketingo strategija „STB Marketing Strategy: Of Stories, Fans and Channels“.

Šioje strategijoje įvaizdžio komunikacijai nustatyta tikslinė auditorija suskirstyta į keturias kategorijas: (1) dirbantys tūkstantmečio kartos atstovai (angl. millennials), kurių amžius svyruoja nuo 20 iki 34, pajamos vidutinės arba didesnės; (2) šeimos keliaujančios su vaikais iki 12 m.; (3) aktyvūs ir pasiturintys senjorai; (4) verslo ar akademiniais tikslais keliaujantys institucijų ir įmonių darbuotojai. Geografiškai apibrėžiamos šios rinkos, kuriose vykdomos reklaminės kampanijos: Indonezija, Kinija, Indija, Pietų Korėja, Vietnamas, JAV, JK, Rusija, Šveicarija.

Pagrindinis strategijos tikslas – peržiūrėti praeityje gyvavusias įvaizdžio strategijas ir jomis remiantis „sukurti ir papasakoti istoriją“. Singapūro įvaizdžio kūrimo programos pradžia galima laikyti pirmąją valstybės įvaizdžio strategiją: „Sodo miestas“.

2006 m. atnaujinta programa „Miestas sode“ taip pat simboliškai prasidėjo viešaisiais konkursais, kurių tikslas buvo suformuoti naująją strategiją reprezentuojantį kraštovaizdį. Konkurso *Gardens by the Bay* kūrimui nugalėjo projektas, pateikęs stilizuoto sodo vizualizaciją, kurių pagrindinis elementas – į medžius panašios konstrukcijos bokštai ir modernūs šiltnamiai supantys įlanką. Projekto kraštovaizdžio architektūrą įgyvendinti pavesta britų architektų įmonei „Grant Associates“.

Įmonė pateikė šias projekto vizualizacijas (Velegrinis, Weller 2006, 39):

Kraštovaizdis konkursui pateiktose projekto vizualizacijose vaizduojamas žvelgiant iš dviejų skirtingų perspektyvų: iš apačios į viršų ir nuo vandens pusės į įlanką: išoriniam žvilgsniui vertinti pateikiamas kraštovaizdis. Perspektuva iš apačios į viršų, kur matyti medžių viršūnės: tropinių džiunglių išpūdį turinti istorinė perspektyva. Vienoje iš pateiktų vizualizacijų vaizduojamas senovinis medinis įlankos tiltas dekoruotas tradiciniais raudonais kiniškais žibintais – ši detalė reprezentuoja etninę šalies daugumą, jų emigraciją

ir metafizinę kelionę iš tradicinės kinų kultūros į naują, dar konstruojamą kultūrinę tapatybę.

Istorija nuolatos yra transformuojama, jos konstruktas perkuriamas pagal numatytas taisykles. Miesto pertvarkymo agentūros (Urban Redevelopment Agency), kuri yra atsakinga už Singapūro architektūrinio kraštovaizdžio atnaujinimą ir vadovaujasi filosofija „nugriauti ir perstatyti“, vaidmuo transformuojat istoriją taip pat yra gana ryškus (Yeoh 2003, 374). Valstybės įvaizdžio strategija yra tiesiogiai susieta su visomis kitomis vykdytomis strategijomis, tarp jų ir miesto planavimo, kraštovaizdžio formavimo. Neilgoje Singapūro valstybingumo kūrimo istorijoje, vidaus politinės struktūros dėjo dideles pastangas siekdamos apibrėžti valstybei reikšmingus reprezentacinius elementus. Singapūro kraštovaizdžio formavimo strategija išsiskiria viso pasaulio kontekste, nes pirmą kartą visos šalies aplinkos projektavimas buvo (ir yra) formaliai suprantamas kaip kraštovaizdžio visumos formavimas, o ne tik pastatų pritaikymas kraštovaizdžiui. Šio darbo tyrime bus įrodoma, kad kraštovaizdžio architektūra yra pasitelkiama šalies turizmo reklamai ir veikia ne tik kaip kultūros ir kaip vykdomos politikos reprezentacijos įrankis.

4. Tyrimas: Kraštovaizdžio architektūros fotografijų ir aprašymų analizė

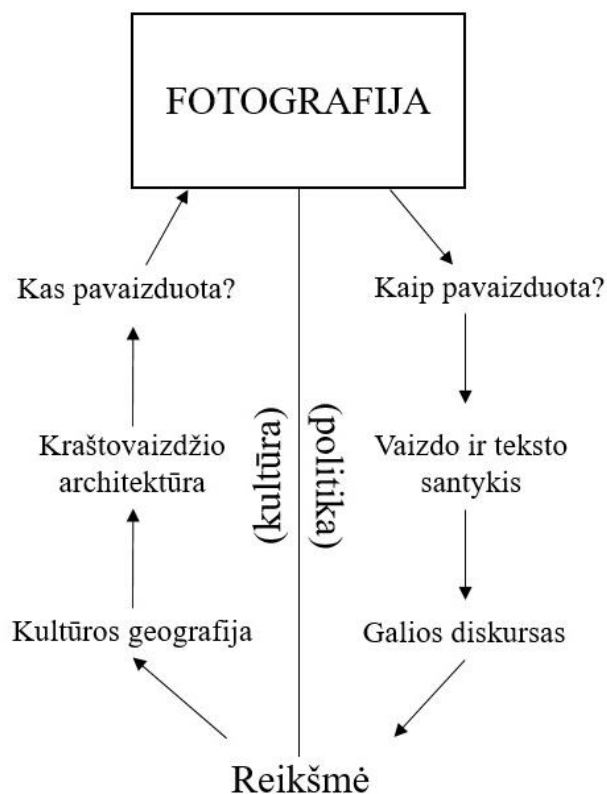
Tyrimo aprašymas:

Remiantis teorinėse darbo dalyse pateiktais šaltiniais, Singapūro kraštovaizdžio architektūra yra neatsitiktinai pasirinktas reprezentacinis fotografijų, turizmą reklamuojančioje svetainėje, turinys. Šio tyrimo **tikslas** yra įrodyti, kad kraštovaizdžio architektūra Singapūre yra politiškai suformuota, šalies kultūrinį išskirtinumą akcentuojanti reprezentacinė medžiaga, kurios vaizdiniai yra pasirenkami kaip reikšmių perdavimo objektai. Fotografija yra naudojama kaip komunikacinė priemonė, taigi semiotinė analizė gali būti taikoma dekonstruojant siunčiamas fotografijų reikšmes, paaiškinant reikšmių remiamas pozicijas. Kadangi architektūros, kaip procesualaus objekto, semiotinės analizės vykdymas būtų paremtas tik prielaidomis, pasirinkta fotografijų, kuriose vaizduojama kraštovaizdžio architektūra analizė.

Tyrimo **objektas** yra svetainės www.visitsingapore.com titulinėse puslapių fotografijose vaizduojami Singapūro kraštovaizdžio architektūros elementai bei jų kuriamos reikšmės (fotografijos yra pateikiamos šio rašto darbo prieduose).

Šiame tyrime taikoma daugiasluoksnė analizė. Analizės instrumentas sudarytas apjungiant teorinėje dalyje pateiktas ir aptartas teorines prieigas. Siekiant struktūruotos analizės tyrime, objekto reikšmė bus aprašoma dviem aspektais – kultūriniu ir politiniu. Toliau pateikiama grafinė **analizės įrankio schema**, kuria vadovaujantis bus atliekamas tyrimas.

Analizės schema:

Tyrimo medžiagos atrankos kriterijai:

Interneto svetainėje www.visitsingapore.com peržiūrėtos pateiktos nuotraukos, iš jų pasirinktos 4, kurios bus analizuojamos tyrime. Atsirenkant fotografijas, buvo taikomi šie 2 kriterijai (turi atitikti abu):

1) Fotografijoje turi būti vaizduojama kraštovaizdžio architektūra arba jos fragmentas.

2) Fotografija yra arba titulinė visos svetainės fotografija (puslapio viršuje, joje patalpinta temos antraštė), arba yra titulinė viename iš puslapių, kurie priklauso meniu parinkčiai „See & Do” – tai yra pirmasis meniu juostos pasirinkimas.

Tyrimo metodai:

Pasitelkiama dviejų metodologinių įrankių rinkinių (semiotikos ir kultūros geografijos) sintezė, suformuojamas semiotinės vaizdo ir teksto analizės instrumentas, papildytas kultūros geografijos teorijomis, tyrimo eiga ir analizės etapų eiliškumas vykdomi pagal pristatytą analizės schemą.

Tyrimo struktūra:

Atliekama kiekvieno iš 5 šaltinių analizė ir interpretacija, tyrimas padalintas į 5 dalis. Kiekvienos nuotraukos analizė atliekama vadovaujantis schema (žr. pagal laikrodžio rodyklę):

1) Kaip pavaizduota? Atliekama semiotinė analizė. Aprašoma, kaip fotografijoje vaizduojamos reikšmės denotacijos ir konotacijos lygmenimis. Remiantis Barthes, fotografija dekonstruojama į tris komunikacines žinutes: lingvistinę, koduotą ikoninę, nekoduotą ikoninę. Analizuojant koduotą ikoninę žinutę, pasitelkiama Eco sudaryta architektūrinio kodo tipologija.

2) Vaizdo ir teksto santykis. Nurodomas vaizdo ir teksto santykis konkrečios fotografijos atveju – dėmesys skiriamas, tiek antraštei nuotraukoje, tiek tekstui.

3) Galios diskursas. Įvertinant diskursą ir taip papildant semiotinę analizę, atsižvelgiama į tikslinę auditoriją, ją veikiantį galios aparatą ir taikomas galios technologijas.

4) Reikšmė. Apibrėžiamos fotografijos reikšmės.

5) Kultūros geografija. Pagal teorinėje dalyje aptartas kultūros geografijos teorijas, reikšmės priskiriamos Singapūro kultūros geografijai.

6) Kraštovaizdžio architektūra. Aiškinama ir interpretuojama vaizduojama kraštovaizdžio architektūra.

7) Kas pavaizduota? Apibendrinama, kas yra vaizduojama fotografijoje. Apibendrinama remiantis atlikta analize semiotikos ir kultūros geografijos priegomis. Apibendrinimui naudojami vieno žodžio epitetai.

4.1. Fotografija Nr. 1: „Įgyvendinta aistra“:

(Žr. Priedas Nr. 1.)

Antraštė fotografijoje: „Įgyvendinta aistra“

Antraštė po fotografija: „Kur susitinka aistra ir galimybės“

Tekstas po fotografija: „Singapūras yra kur kas daugiau, nei tik daugybė atrakcijų. Jis nuolatos plėtojasi, iš naujo atranda ir įsivaizduoja save, kartu su žmonėmis, užsidegusiais aistra kurti naujas galimybes. Tai vieta, kur susitinka maisto entuziastai, tyrinėtojai, veiksmo ieškotojai, kultūros formuotojai ir bendravimo mėgėjai – kur kasdieną kuriamos naujos patirtys.“

1) Kaip pavaizduota? Fotografijos **lingvistinė žinutė** (tekstas maketuojamas ant pačios fotografijos) „Igyvendinta aistra“, iš pažiūros, nėra pažodžiui susijusi su fotografijos turiniu. Fotografijoje nėra tiesiogiai denotuojamas koks nors žmogaus pomėgis, kuriuo jis galėtų entuziastingai domėtis – tačiau vaizduojama nedidelė grupė žmonių iš didelio atstumo. Tokia fotografijos perspektyva konotuoja atvirumo, laisvės pasirinkti, atrasti pačiam, reikšmę. **Koduota ikoninė žinutė:** analizuojama fotografija yra sintagma, kurioje vyrauja trys pagrindiniai elementai – tankus miškas (džiunglės), tiltas per jį, tiltu einantys žmonės. Denotacija – vietos, kurioje užfiksuota ši nuotrauka, gamta yra prieinama žmonėms, tai yra lankytinas objektas. Konotacijos lygmenyje fotografijos elementus galime interpretuoti – tankus ir gana tamsus miškas simbolizuoja natūralumą, debesys virš miško – drėgmę ir vėšą, sodri žalia spalva konotuoja švarią aplinką, ramybę, sveikatą, gyvybę. Žmonių ant tilto nėra daug, čia nesibūriuoja lankytojų minios, tai dar kartą leidžia susieti vaizduojamą vietą su ramybe. Nuotraukoje taip pat matosi pavieniai žmonės, vienas nuo kito nutolę tokiu atstumu, kad tarpusavyje susikalbėti būtų sunku, tai konotuoja individualumą, žmones, kurie jaučia malonumą skirdami laiką savo pomėgiams, pavyzdžiui buvimui gamtoje.

Tiltas – kraštovaizdžio architektūros elementas. **Techninis tilto kodas** yra neatsiejamas nuo tilto, kaip inžinerinio statinio konstrukcijos, medžiagų. Vaizduojamas kabantis pėsčiųjų tiltas – metalo konstrukcija. Tiltas priklauso kabančių tiltų konstrukcijos tipui, tokiems tiltams būdingi parabolės apybrėžos tempiamieji lynai, kurie yra atremti į pilonus (pastarųjų nuotraukoje nesimato, bet techninis kodas išduoda, kad tokio tipo tiltai juos turi). Kabantys tiltai konstruojami vietovėse, kuriose nėra galimybės įrengti tankių atraminių konstrukcijų, taigi vaizduojamoje vietovėje būtų sunku įsivaizduoti kitokio tipo tiltą. Kabančio tilto konstrukcijos labai dažnai naudojamos pėsčiųjų tiltams, nors masyvesnės konstrukcijos plačiai naudojamos ir transporto priemonių judėjimui. Šios fotografijos tiltas yra pritaikytas tik pėstiesiems, tai leidžia jį padaryti kiek įmanoma mažiau masyvų, jis estetiškai atrodo gamtos apsuptyje, neužgožia aplinkos.

Sintaksės kodas tilto atžvilgiu – susitarimas, kad tiltas kabo pakankamai auštai ore, kad funkcionuotų kaip apžvalginė konstrukcija.

Semantiniai kodai: denotacijos lygmenyje tiltas žymi savo pirminę funkciją – galimybę juo pereiti iš vienos pusės į kitą. Tiltai yra konstruojami vietovėse, kuriose nėra galimybės judėti grindiniu. Konotacijos lygmenyje tilto antrinė funkcija – ryšys, komunikacija, susiejimas. Tiltas tipas konotuoja modernumą – kabantys tiltai gamtoje

yra civilizacijos ir modernumo simbolis, leidžiantis daryti prielaidą, kad aplinka, kad ir kokia natūrali atrodo, yra tapusi pavaldi žmogui, tačiau žmogus stengiasi pernelyg į ją nesikišti, kontroliuoja savo poveikį, atsitraukia ir tampa gamtos stebėtoju, tarsi tik pereidamas gamtą ir civilizaciją skiriančiu tiltu. Ideologija, kurią šis tiltas žymi konotacijos lygmenyje – jis skirtas turizmui, pėsčiųjų pasivaikščiavimui, aplinkos stebėjimui, taip pat tiltas turi tipologinę reikšmę – priklauso funkciniam pėsčiųjų tiltų tipui.

Perskaičius nuotraukos žinutę, kaip koduotą ikoninę, apmąščius joje vaizduojamą simboliką, tampa kur kas lengviau suprasti ir lingvistinės žinutės konotaciją – aistra, kaip pomėgis, tapo įgyvendinta. Įgyvendintas žmogaus ir gamtos harmonijos siekis – tiltas kaip moderni technologija, žmonijos išradimas, atsiradęs iš kažkieno aistros inžinerijai, įgalino žmones, simboline prasme, pasiekti medžių viršūnes – tikslus, kurie yra susiję su jų pomėgiais.

Nekoduota ikoninė žinutė – tai yra turizmą reklamuojanti fotografija. Pažiūrėjus į šią nuotrauką, kyla noras aplankyti vaizduojamą vietą, tam nereikia jokių specifinių žinių ar simbolių interpretavimo.

2) Vaizdo ir teksto santykis. Atlikus analizę, kaip vaizduojami fotografijoje esantys elementai, galima daryti prielaidą, kad **fotografija papildo tekstą**. Atkreiptinas dėmesys, kad nors ir vaizduojama konkreti lankytina vietovė, šalia nuotraukos nėra nurodytas jos pavadinimas, kaip ją pasiekti. Informacijos apie šią vietovę nėra ir puslapio apatinėje dalyje (kuri tikslingai neįtraukta į analizę). Antraštę po nuotrauka, atsižvelgiant į vaizdo konotaciją reikėtų interpretuoti, kaip vietos, kurioje galima išpildyti savo svajones užsiimant mėgstama veikla, kurioje galima atrasti ką nors naujo aprašymą. Tekstas po fotografija detalai apibūdina, kad tai yra kvietimas apsilankyti Singapūre, kad ir kokie būtų tavo pomėgiai. Kviečiama patirti „naujus išpūdžius“. Ši tekstinė žinutė koreliuoja su vaizdine medžiaga. Nors analizuojama fotografija yra titulinė visos svetainės fotografija, joje nėra jokių atpažįstamų, ikoninių pastatų – Singapūro simbolių. Šiame kvietime atsisakoma socialiai susiformavusių Singapūro mitų konotacijos, kreipiamasi į autentiškų potyrių ieškančią individualistą, kuris nesiekia apsilankymo Baudrillard aprašytoje hiperrealybėje. Tekste po fotografija Singapūri priskiriami veiksmoždziai: plėtojasi, iš naujo atranda, įsivaizduoja. Fotografijos perspektyva, nuotolis iš kurio ji užfiksuota, suteikia platumo pojūtį, galimybę, matyti iš toliau, iš aukščiau, „atrasti ir įsivaizduoti“. Vaizduotės paminėjimas yra susijęs su kūrybingumu, vizija, laisve.

3) Galios diskursas. Kaip jau buvo aptarta teorinėje darbo dalyje, fotografijos žinia yra neatsiejama nuo galios aparato, kurios naudojasi tam tikromis galios technologijomis siekdamos disciplinuoti auditoriją.

Galios aparatas, šios nuotraukos atveju, apima politinius vienetus, tokius kaip Singapūro turizmo taryba, kuriai svetainė www.visitsingapore.com yra reklaminė komunikacijos priemonė, Ekonominio vystymo taryba bei finansų, verslo ir turizmo industrijos. Singapūro turizmo taryba, kartu su Ekonominio vystymo taryba yra tiesiogiai atsakingos už Singapūro įvaizdžio formavimą ir komunikavimą. 2017 m. rugpjūčio 24 d., kuomet šios institucijos oficialiai pristatė Singapūro prekinį ženklą „Įgyvendinta aistra“ (angl. Passion made possible) ir formalią ženklo daros strategiją, pranešime spaudai¹² buvo pateiktos šios strategijos įgyvendinimo detalės, kurios formuoja galios diskursą:

Auditorija: verslo reikalais į Singapūrą atvykstantys žmonės taip pat priskirti turistų kategorijai. Turizmas ir laisvalaikis šioje strategijoje jau nebėra atsiejamas nuo darbo ir profesinės veiklos. Komunikuojama, kad entuziazmas ir profesionalumas suteikia galimybę, ne tik dirbti, bet ir keliauti, pažinti, įgyvendinti idėjas. Ši fotografija yra skirta vidutinei ir aukštesnei socialinei klasei.

Galios technologijos, kurias galima atrasti šioje fotografijoje – jos viešinimas tituliname svetainės puslapyje, viršuje. Naršyklėje, užėjus į svetainę, nuotrauka ir jos tekstas yra centrinis elementas, meniu parinkty yra išdėstytos virš nuotraukos, jos tarsi įrėmina pagrindinį puslapio elementą, beveik neturi jokio svorio. Nuotrauka yra didelės rezoliucijos, įtraukianti ir nebaigtinė – nėra grafinių elementų, kurie įrėmintu ją iš šonų. Tekstas ant nuotraukos ir po ja skamba kviečiančiai, entuziastingai. Jau pristatytos galimos interpretacinės vaizdo ir teksto prieigos taip pat veikia kaip galios technologija.

4) Reikšmė. Taikant semiotinę prieigą, atlikus pirmąją analizės dalį, išanalizuota fotografijos reikšmė: tai turizmą reklamuojanti fotografija, kuri atstovauja oficialią Singapūro įvaizdžio strategiją, kurioje turizmas neatsiejamas nuo profesinės veiklos.

5) Kultūros geografija. Singapūro kultūros geografijos ryšį tarp realybės ir reprezentacijos analizuojamoje fotografijoje vertinsiu remdamasi aptartomis šios srities teorijomis: erdvė, vieta, pavadinimas bus interpretuojami remiantis postkolonializmui būdingais migracijos, tapatybės kūrimo reiškiniais. Fotografijoje, nors ji ir užfiksuota

¹² Pranešimas spaudai: <https://www.straitstimes.com/business/economy/passion-made-possible-brand-reflects-evolving-economic-strategy-speaks-to-broad>

Singapūre, nėra jokių „įrodymų“, kad vaizduojama erdvė priklauso šios kultūros geografijai. Šį aspektą, galima vertinti kaip tyčinį pasirinkimą, reprezentuojant Singapūrą kaip atvirą, tarptautinę erdvę. Remiantis šios šalies valstybingumo kūrimo patirtimi, medžio metafora yra dažnai pasirenkama kaip reprezentacinė. Singapūro valdžios vykdoma „Miesto sode“ strategija yra palanki interpretacijai: tautos „įsišaknijimo“ metaforą atstovauja medžiai. Emigravusių tautų įvairovę ir atvirumą galima išvelgti per botaninę įvairovę, jos išsaugojimą, gamtos tausojimą: fotografijoje vaizduojama natūrali gamta, ji taip pat matoma kaip saugotina ir puoselėtina. Ne veltui pirmojoje fotografijos analizės dalyje vengiau įvardinti, koks konkretus objektas yra vaizduojamas fotografijoje. Tai vienas iš MacRitchie rezervuaro¹³ teritorijos maršrutų – „Medžių viršūnių takas“ (angl. TreeTop walk), kuris net nenurodomas toje pačioje svetainėje sudarytame lankomų vietų dešimtuke. Remiantis Yeoh analizuojama postkolonializmo perspektyva, tropikų ir džiunglių įvaizdis yra siejamas su „kito“ reprezentacija vakariečių atžvilgiu. Tropinis klimatas buvo vienas iš imperialistų pavergimo argumentų: laukinės džiunglės, reikalaujančios kontrolės, „civilizavimo“. Kolonizacijos metu buvo iškirta 98 proc. dabartinės Singapūro teritorijos tropinių miškų ir mangrovių. MacRitchie rezervuarui, kuriame kauptos gėlo vandens atsargos, buvo reikalingos natūralios vandens sulaikymo priemonės, drenažas. Aplink rezervuarą besidriekiančių miškų nebuvo galima iškirsti, taigi šioje teritorijoje išsaugotas originalus iki-kolonijinis kraštovaizdis. MacRitchie rezervuaras taip pavadintas buvo 1922 m. miesto inžinieriaus James MacRitchie garbei, ir yra viena nedaugelio Singapūro vietų, kurioms dekolonizacijos proceso metu nebuvo pakeistas pavadinimas. Yeoh išsamūs Singapūro kultūros geografijos tyrimai parodė, kad „užmiršimo politika“ yra aktyviai vykdoma nuolat. Tad, nors rezervuaras ir nepatenka į populiariausių lankytinų vietų dešimtuką, tačiau jo simbolinė reikšmė Singapūro kultūros geografijoje yra nepaneigiama.

6) Kraštovaizdžio architektūra. Šioje nuotraukoje vaizduojami kraštovaizdžio architektūros objektai – pėsčiųjų tiltas per džiungles ir pačios džiunglės. Išsaugotas džiungles taip pat siūlyčiau laikyti architektūrine žmogaus veiklos pasekme, nes jos neiškirstos dėl savo funkcionalumo, savybės, be kurios, pasak Eco, architektūra neišsivaizduojama. Ten, kur yra architektūra, ten yra ir žmogaus veikla. Kabantis tiltas

¹³ Nuoroda į informaciją apie MacRitchie rezervuarą:

http://eresources.nlb.gov.sg/infopedia/articles/SIP_159_2004-12-27.html

suteikia funkcinę galimybę stebėti šios veiklos rezultatą. Fotografijoje vaizduojama kraštovaizdžio architektūros visuma yra funkcionali ir reprezentatyvi.

7) Kas pavaizduota?

Denotacijos lygmenyje: Medžių viršūnių takas, džiunglės, žaluma, tiltas, žmonės, nuotolis, debesis.

Konotacijos lygmenyje: švara, gaivumas, entuziazmas, profesionalumas, individualumas, ryšys, susisiekimas, autentiškumas, kūryba, atvirumas, išsaugojimas, istorija.

4.2. Fotografija Nr. 2: „Pamatyk ir nuveik“

(Žr. Priedas Nr. 2.)

Antraštė nuotraukoje: „Pamatyk ir nuveik“

Tekstas nuotraukoje: „Jei esi gamtos mylėtojas, kultūros mėgėjas, jaudinančių potyrių ieškotojas ar kokteilių entuziastas, Singapūras turi platų asortimentą lengvai prieinamų laisvalaikio pasiūlymų.“

1) Kaip pavaizduota? Fotografijos **lingvistinė žinutė** – tekstas maketuojamas ant nuotraukos. Naudojama liepiamoji nuosaka, skatinamas dinamiškumas, įsitraukimas. **Koduotos ikoninės žinutės** sintagmą sudaro šie elementai – saulė, įlanka, Gardens by the Bay sodų komplekso statiniai, želdiniai ir takai. Denotacija: vieta užfiksuota nuotraukoje yra šalia vandens (įlankos), ten įrengti pėsčiųjų takai, tai yra lankytina vieta, šioje vietoje yra oranžerija, į medžius panašūs bokštai, tolumoje matosi uosto fragmentai. Konotacija: paros laikas nuotraukoje – ankstyvas rytas, tai galima nustatyti pagal saulės padėtį rytinėje pusėje (nes nuotrauka užfiksuota iš sodo pusės, fone matoma įlanka) ir tai, kad ant pėsčiųjų takų nematyti žmonių. Nuotraukoje užfiksuotas paros laikas nurodo, kad vietovė niekada nemiega, joje yra ką veikti bet kuriuo paros metu. Galima įžvelgti, kad prieš užfiksuojant fotografiją lijo, matomos ant takų telkšančios balos – toks vaizdavimas sudaro gaivos, švaros, šviežumo, naujumo įspūdį.

Gardens by the Bay yra vienas iš dažniausiai naudojamų kraštovaizdžio architektūros objektų, tapęs ikoniniu, keliantis neabejotinas asociacijas su Singapūru. Architektūrinis **techninis** Gardens by the Bay komplekso **kodas**, kurį galima nustatyti remiantis šia fotografija – gamtoje egzistuojančius objektus atkartojančios konstrukcijos – oranžerijos ir medžius imituojantys bokštai. Kad statiniai – oranžerijos

– yra skirti įvairių augalų ekspozicijai, išduoda intensyvią šviesą užtikrinantis konstrukcijų įstiklinimas. Kadangi Singapūro geografinė padėtis užtikrina saulės spindulių kritimo kryptį iš viršaus (ne tik iš pietinės pusės), oranžerijų įstiklinimas taip pat yra orientuotas į viršų. Taip pat tokio tipo statiniai naudoja skaidrų, neatspindintį stiklą – tiek dėl šviesos, tiek dėl estetinių ypatybių – tai leidžia augalų ekspozicija grožėtis ir iš išorės. Medžius imituojantys bokštai – vienas iš atsikartojančių šalies įvaizdžio formavimo motyvų, susijęs su naujos tautos įsišaknijimo metafora, klimato specifiškumu, gamtos didybe. Architektūra šiuolaikiška, akivaizdi pažangių statybinių technologijų derinimo su XIX a. pab. XX pr. modernu estetika. Medžių piltuvėlio formą taip pat diktuoja ir techninio kodo principai. Remiantis papildomais šaltiniais¹⁴, žinoma, kad dirbtinių medžių viršūnėse įmontuoti saulės energijos kolektoriai – siekiant kuo didesnio efektyvumo, kolektoriams reikalingas kuo didesnis plotas, dėl šios priežasties viršutinė statinio dalis yra plėtėjanti į viršų. Bokšto išorinės sienos paviršiaus plotas išnaudojamas, apželdinant jį vijokliniais augalais ir orchidėjomis – tokio tipo augalams nereikia žemės įsišaknyti, jiems pakanka drėgmės aplinkoje. Taip pat jie plečiasi ir auga vertikaliai į viršų, tropiniuose miškuose šie augalai taip pat auga ant medžių kamienų, pasiekia net aukščiausias viršūnes.

Sintaksės kodas – lankytina vieta, kurios funkcinės ypatybės yra pačio objekto ekspozicija ir prieinamumas, įrengti pasivaikščiojimui skirti takeliai.

Semantinis kodas – sodas įlankoje denotacijos lygmenyje nurodo į laisvalaikį, miesto infrastruktūrą. Konotacijos lygmenyje toks sodas simbolizuoja kultūrą ir civilizaciją. Įlanka funkcinio atžvilgiu nėra skirta laisvalaikio erdvių įrengimui – įlankos įprastai yra naudojamos uosto infrastruktūrai. Nors ir civilizuota, tačiau sodo aplinka atkartoja gamtoje aptinkamus natūralius objektus – medžius, jūros kriaukles. Gamtoje mimikrija veikia, kaip biologinė prisitaikymo strategija, kuomet gyvi organizmai supanašėja su aplinka, taip padidindami savo galimybes išlikti. Gardens by the bay atveju naudojama savotiška architektūrinių objektų mimikrija – natūralių gamtos objektų atkartojimas, siekiant sukurti kuo natūralesnį sodo įspūdį.

Nekoduota ikoninė žinutė – tai Singapūro turizmą reklamuojanti fotografija.

2) Vaizdo ir teksto santykis. Antraštė nuotraukoje – liepiamoji nuosaka, raginanti nepraleisti galimybės išvysti ir nuveikti kuo daugiau, taigi **tekstas papildo fotografiją.**

¹⁴ Remiantis architektūros įmonės, kuri įgyvendino Gardens by the Bay projektą, pateikiama informacija oficialiame tinklapyje: <http://grant-associates.uk.com/projects/gardens-by-the-bay/>

Ne veltui nuotraukoje pasirinktas ankstyvas paros metas – taip nurodoma, įspūdžių ir veiklos užteks iki paryčių. Tekste nurodomi ir konkretūs adresatai: gamtos mylėtojai, kultūros mėgėjai, jaudinančių potyrių ieškotojai ar kokteilių entuziastai. Gamta ir kultūra yra gana standartinės turiningo laisvalaikio konotacijos, dažnai naudojamos reklamuojant turizmą. Tuo tarpu jaudinantys potyriai ir kokteiliai turi tam tikrą drąsos, ekstremalaus laisvalaikio, vakarėlių konotaciją, kuri yra susijusi su fotografijoje užfiksuotu paros metu – ankstyvu rytu po (galbūt) bemiegės, tačiau įspūdžių kupinos nakties Singapūre. Taip pat tekste minimas lengvas susisiekimasis tarp įvairių objektų skirtų laisvalaikio praleidimui.

3) Galios diskursas. Auditorija: šios fotografijos auditorijai yra pateikiamas ikoninis kraštovaizdžio architektūros objektas, kuris neleidžia suabejoti, kad fotografijoje vaizduojamas Singapūras. Tekste taip pat yra įterptas Šalies pavadinimas, minima gamta ir kultūra – šiuos du dalykus apjungia Gardens by the Bay kompleksas. Žinutės auditorija yra pakankamai plati, kreipiamasi į tuos, kuriems priimtinas laisvalaikio mieste leidimo būdas, šiuolaikiškumas, vartotojiškumas, greitas gyvenimo tempas (tekstinėje žinutėje minimi lengvai pasiekiami objektai).

Galios aparatas: Šios fotografijos atsiradimą lėmęs institucinis galios aparatas yra susijęs ne tik su politinėmis organizacijomis, atsakingomis už įvaizdžio formavimą ir Singapūro prekinį ženklą. Šioje fotografijoje ryškus aplinkosaugos diskursas – botaninės įvairovės išsaugojimas, energijos gavyba iš atsinaujinančių išteklių – išnaudojama natūrali saulės šviesa. Kaip jau buvo aptarta techninio kodo dalyje, yra žinoma – medžių viršūnėse įmontuoti saulės energijos kolektoriai, kad dirbtiniai medžiai gamina energiją viso sodo apšvietimui. Šiuolaikinės aplinkosaugos technologijos ir aplinkosaugos diskursas statinių kokybę vertina remiantis jų energetiniu efektyvumu. Pagal teorinėje dalyje nurodytą ilgalaikę Singapūro aplinkosaugos strategiją „Tvarus Singapūras“, iki 2030 m. siekiama visus viešosios paskirties pastatus paversti nulinės ar beveik nulinės energijos pastatais. Fotografijoje matyti, kad sodo apšvietimas nėra be reikalo eikvojamas: nors dar nėra visiškai prašvitę, sodas skendi prieblandoje, tačiau fotografijoje nėra užfiksuotų dirbtinių šviesos šaltinių. Tad nors žinutė, kaip jau minėta, yra nukreipta į vartotojišką auditoriją, tačiau jai Singapūras gali pasiūlyti tam tikras etines išlygas (taupumas elektros energijos atžvilgiu).

Galios technologijos: Fotografija pateikiama kaip titulinė svetainės puslapyje „Pamatyk ir nuveik“ (angl. See & Do). Šis puslapis taip pat yra pirmas meniu

pasirikimas viršuje, kairėje ekrano pusėje, greta svetainės logotipo, taigi ši skiltis yra lengvai pastebima. Ekspozicijos atžvilgiu ji yra sekanti po pirmosios fotografijos „Įgyvendinta aistra“. Pastaroji savo turinyje neturi jokio ikoninio Singapūro objekto, tačiau ši, po jos einanti, jau neleis suabejoti, kurios šalies turizmui skirtas ši svetainė.

4) Reikšmė. Atlikus pirmąją analizės dalį ir panaudojus semiotinę priemonę, galima daryti išvadą, kad šios fotografijos reikšmė – patrauklus šalies turizmo pasiūlos pateikimas, vaizduojama ateities architektūros vizija, šalies išskirtinumas.

5) Kultūros geografija. Kaip jau buvo aptariama teorinėje rašto darbo dalyje, Massey kultūrinės geografijos teorijų kontekste, socialiai erdvė ir santykis su ja gali būti interpretuojami remiantis skirtingomis pozicijomis. Erdvė ir santykis su ja neretai padalina erdvę, suformuoja konkrečias vietas, vietoms skiriami pavadinimai. Kaip pavyzdį, iliustruojantį Massey, išanalizuosiu vieną iš erdvės ir pavadinimo sąsajų: Gardens by the Bay (pažodinis vertimas: Sodai prie įlankos) vieta Singapūre atitinka visus tris pateiktus „vietos“ apibrėžimus, net pats objekto pavadinimas implikuoja nuorodą į tai, kad šią vietą rasti galima įlankoje, kurią sodai supa iš visų pusių. Remiantis Massey, vieta savaime negali būti konkretus atskaitos taškas, dėl vieno identiteto nebuvimo, procesualumo, erdvinio neapibrėžtumo. Turint omenyje, kad vietos reikšmės yra kuriamos per socialinius ryšius, vardo suteikimas vietai yra svarbus norint suvokti, kokia yra socialinė vietos reikšmė.

6) Kraštovaizdžio architektūra. Fotografijoje vaizduojama ikoninė Singapūro kraštovaizdžio architektūra – visa, kas matoma yra žmogaus veiklos produktas. Suformuotas kraštovaizdis apima į uosto infrastruktūrą integruotą sodą – oranžerijos pastatus, statinius, kurie atkartoja medžius ir yra naudojami ne tik kaip atrakcija, bet ir vijoklių bei orchidėjų auginimo vieta. Tokia kraštovaizdžio architektūra laikytina kaip reprezentacinė uosto ir sodo sintezė, visiškai perduodanti tiek istorinę uosto infrastruktūros reikšmę šalies plėtros istorijoje, tiek po Singapūro nepriklausomybės suformuotą kraštovaizdžio strategijų įgyvendinimą.

7) Kas pavaizduota?

Denotacijos lygmenyje: Gardens by the Bay, uostas, įlanka, sodas, rytas.

Konotacijos lygmenyje: Singapūras, naujumas, aktyvumas, pažanga, pasiekiamumas, civilizacija, aplinkosauga.

4.3. Fotografija Nr. 3: „Architektūra“

(Žr. Priedas Nr. 3.)

Antraštė nuotraukoje: „Architektūra“

Tekstas nuotraukoje: „Greta kolonijinių pastatų ir paveldo parduotuvėlių įsikūrę pažangiausi dangoraižiai, tam kad pademonstruotų Singapūro seno ir naujo mišinį.“

1) Kaip pavaizduota? Lingvistinė žinutė (ant nuotraukos maketuojama antraštė ir tekstas) perduoda informacija, kad tam tikra architektūra yra reikšminga priežastis aplankyti Singapūrą. Tekstas sufleruoja, kad šalyje vyrauja architektūrinė įvairovė – seno ir naujo (istoriškumo ir šiuolaikiškumo) sintezė.

Koduota ikoninė žinutė susideda iš sintagmos, kurią sudaro saulėlydis, daugiabučiai pastatai, tiltas, miškas. Denotacijos lygmeniu, galima įvertinti, kad vaizduojamas vakarinis paros laikas. Tiltas, yra pagrindinis fotografijos elementas. Kairėje matomas gyvenamąjį daugiabučių rajoną primenantis kraštovaizdis, dešinėje – tamsus miškas: sukuriamas modernaus miegamojo rajono įspūdis. Konotacijos lygmenyje atkreiptinas dėmesys į tilto formą, kuri primena bangą, arba gyvatę. Abu simboliai yra susiję su Singapūru – uosto infrastruktūra, susitelkusi vakarinėje šalies dalyje, sieja šią vietovę su vandenį simbolizuojančiu bangos motyvu, drakonas, turintis gyvatės kūną, yra reikšmingas simbolis šalies etninės daugumos (kinų) kultūroje. Gyvatės kūno įspūdį sudaro ir medinė tilto apdaila bei jos apšvietimas, fotografijoje tilto faktūra – švytinti, „slidi“, o konstrukcija – plastiška. Remiantis tilto aplinka fotografijoje, akivaizdu, kad pasirinkta ne miesto centre esanti vietovė, nėra ikoninių objektų, šis kraštovaizdis savaime neturi nuorodos į Singapūrą. Fotografijoje vaizduojamas tiltas – Henderson Waves (pažodžiui: Hendersono bangos), pastatytas vakarinėje Singapūro dalyje, yra skirtas rekreacijai, gamtos stebėjimui, viešiams gyventojų susibūrimams – tokia fotografija ir pasirinktas jos objektas perduoda žinią, kad ne tik Singapūro centrinėje dalyje yra įspūdingų statinių, kad dalį jų reikia atrasti, o Singapūras yra įdomus tyrinėti kaip turistinis objektas.

Techninis pagrindinio fotografijos elemento **kodas** susideda iš šių sąlygų: tiltas yra skirtas pėstiesiems, taigi, įvertinant kritulių kiekį Singapūre, įrengtas tilto uždengimas stogu. Nors medis yra iš pirmo žvilgsnio dominuojanti šio tilto konstrukcinė medžiaga, tačiau įvertinant jos patvarumo savybes, medis sujungtas plieno konstrukcijomis, o pagrindinė tilto atrama – gelžbetoniniai pilonai.

Sintaksės kodas nurodo, kad tokia architektūra yra pritaikyta kasdieninei rekreacijai – pasivaikščiavimui netoli namų, bėgiojimui, paukščių stebėjimui, susibūrimui pritaikytos stogu dengtos tilto dalys.

Semantinis kodas: denotacijos lygmenyje tiltas žymi savo pirminę funkciją – galimybę juo pereiti. Konotacijos lygmenyje tilto antrinė funkcija – ryšys, komunikacija, susisiektimas. Šis tiltas atlieka viešosios rekreacinės erdvės funkciją. Jis įrengtas ne centrinėje, o gyvenamojoje šalies dalyje. Medinė tilto apdaila suteikia jam kasdieniškumo, sušvelnina jo priešpriešą su aplink esančia gamta. Tiltas atrodo darniai, nors jo forma yra šiuolaikiška, net futuristinė, šis įspūdis yra sušvelnintas būtent medienos pagalba. Kita vertus, šiuolaikiškumas ir modernumas komunicuojamas pasitelkus apšvietimą – tamsiuoju paros metu medienos šilta spalva yra dar labiau paryškinama, tiltas atrodo švytintis auksu. Toks šiltų atspalvių panaudojimas daro tiltą jaukų, tinkamą gyvenamojo rajono aplinkai.

Nekoduota ikoninė šios fotografijos žinutė – architektūra Singapūre yra estetiška ir verta dėmesio. Keliaujant po Singapūrą verta aplankyti ir kitus šalies rajonus, ne tik centrinę dalį.

2) Vaizdo ir teksto santykis. Šios fotografijos vaizdo ir teksto santykis gali pasirodyti kiek paradoksalus. **Tekstas veikia atskirai nuo vaizdo.** Tekste minima kolonijinė architektūra ir dangoraižiai, tačiau fotografijoje nėra nei vieno, nei kito. Nors ši fotografija pasirinkta, kaip titulinė temos „Architektūra“ fotografija, pasirinkimas yra pakankamai netikėtas, tačiau paveikus siekiant sudominti vieną iš tikslinės auditorijos dalių – pagrindinis fotografijos elementas yra atpažįstamas žmonių, kurie domisi architektūra, tiltas yra pelnęs ne vieną tarptautinį apdovanojimą dėl savo integralumo ir matematinio konstrukcijos tikslumo. Tekstas yra skirtas kitai auditorijos daliai – žmonėms, kurie yra girdėję apie Singapūrą, kaip buvusią britų koloniją praeityje ir modernų finansų centrą dabartyje. Nėra intencijų, kad ši auditorijos dalis atpažins fotografijoje vaizduojamą objektą, tačiau tikimasi tokią auditoriją suintriguoti pasidomėti Singapūro aplinka, atrasti mažiau populiarius objektus, kurie taip pat yra šalies kraštovaizdžio architektūros dalis.

3) Galios diskursas. Auditorija: šios fotografijos auditorija yra padalinta į dvi dalis: aprašoma ikoninė kraštovaizdžio architektūra, kuri padeda atpažinti, kad tai yra Singapūras. Pačios fotografijos auditorija yra gana ribota – architektūrinį išsilavinimą turintys žmonės, architektūros entuziastai, arba turistai, ieškantys neatrastų vietų.

Galios aparatas: juo galima laikyti architektūros srities autoritetus, institucijas, kurios skyrė apdovanojimus, įvertino vaizduojamo objekto architektūrinę vertę tarptautiniu lygiu. Jeigu atsižvelgsime į vaizdo ir teksto sudaromą visumą, pagrindine institucija, kaip ir kitose analizuotose fotografijose, laikytina Singapūro turizmo taryba ir turizmo industrija.

Galios technologijos: Fotografija pateikiama kaip titulinė svetainės puslapyje „Architektūra“ (angl. Architecture). Šis puslapis taip pat yra pasiekiamas iš puslapio „Pamatyk ir nuveik“. Kadangi, norint prieiti šį puslapį, yra naudojama trijų žingsnių navigacija, tai parodo kad puslapis skirtas tikslinei auditorijai – tiems kurie domisi konkrečiu turizmo būdu t. y. architektūros objektų lankymu.

4) Reikšmė. Atlikus pirmąją analizės dalį ir panaudojus semiotinę prieigą, galima daryti išvadas, kad fotografija yra reikšminga parodant architektūrinę šalies įvairovę, tenkinanti tiek masinės, tiek specifinės auditorijos lūkesčius.

5) Kultūros geografija. Šios fotografijos analizę galima atlikti ir pritaikant Singapūro kultūros geografės Yeoh postkolonializmo perspektyvą. Remiantis Yeoh, pokolonijinėse valstybėse dabartis nėra konstruojama vien remiantis jos kolonijine praeitimi. Tokioje hibridizuotoje erdvėje kaip Singapūras, būtų labai sunku remtis vienu naratyvu, neįmanoma vieno konkretaus stiliaus išskirti kaip labiau reikšmingo. Dėl šios priežasties „Architektūros“ tema negali būti atstovaujama tik kolonijinio „paveldo“ ar tik pažangios šiuolaikinės architektūros objektų. Galbūt tai ir yra pagrindinė priežastis, dėl kurios pasirinktas architektūriniu požiūriu labai vertingas, tačiau ne ikoninis statinys. Fotografijos foną užpildantis gyvenamasis kvartalas ir miškas formuoja kraštovaizdį, kuris atrodo nesumeluotas, autentiškas, patrauklus ne tik turizmui, bet ir gyvenimui.

6) Kraštovaizdžio architektūra. Fotografijoje vaizduojama kraštovaizdžio architektūra susideda iš rekreaciniams tikslams skirto tilto, gyvenamųjų namų. Kadangi vietovė, kurioje stovi šis tiltas yra vakarinėje pakrantėje, netoli uosto, išraiškingos tilto formos išpildo šį kraštovaizdį. Tiltu plastikai sukurti naudojamų medienos detalės dera prie aplinkos, integruojasi į ją, tai daro jį dar labiau funkciniu. Gyventojams šis tiltas yra ne tik grožėjimosi objektas, bet ir tarauja kaip kasdienio naudojimo viešoji erdvė. Funkcionalumas ir visuomenės poreikių patenkinimas, pasak Eco, yra pagrindinis dalykas, kas daro architektūrą vertingą.

7) Kas pavaizduota?

Denotacijos lygmenyje: Henderson Wawes tiltas, architektūra, gyvenamoji aplinka, vakaras.

Konotacijos lygmenyje: modernumas, meistriškumas, laisvalaikis, išskirtinumas, jaukumas, jūra.

4.4. Fotografija Nr. 4: „Istorija“

(Žr. Priedas Nr. 4.)

Antraštė nuotraukoje: „Istorija“

Tekstas nuotraukoje: „Nepaprasta Singapūro pasaka apie apsnūdusį žvejų miestelį, kuris, nepaisant iššūkių, transformavosi į pirmojo pasaulio metropolį.“

1) Kaip pavaizduota? Lingvistinė žinutė, tai yra antraštė ir tekstas nuotraukoje, apima du svarbius istorinius Singapūro raidos etapus – iki tapimo britų kolonija „apsnūdęs žvejų miestelis“ ir po nepriklausomybės atgavimo ir šiuolaikinio savo valstybingumo – „pirmojo pasaulio metropolis“. Singapūro istorija, šioje žinutėje yra palyginama su „pasaka“.

Koduota ikoninė žinutė susideda iš sintagmos, kurią denotacijos lygmenyje sudaro du elementai: kolonijinės architektūros pastato fragmentas ir bronzinis žmogaus paminklas. Galima nustatyti, kad pastatas yra didingas ir puošnus, baltos spalvos, su neįprastos formos langais, paminklas greičiausiai vaizduoja realią istorinę asmenybę, nes yra realistinis.

Konotacijos lygmenyje atkreiptinas dėmesys į tai, kad paminkle vaizduojamas žmogus atrodo svarbus, galima daryti prielaidą, kad jis yra vakarietis vyras – sprendžiant iš jo drabužių, veido bruožų. Drabužiai taip pat nurodo į laikmetį – XIX a. pradžią, pagal juos galima spręsti, kad vyras priklauso aristokratų klasei. Kad jis buvo svarbi asmenybė, išduoda ir jo pasitikinti, mėšli, tačiau užtikrinta laikysena. Tai, kad šis vyras nusprendė kažką reikšmingo, galime suprasti iš jo pozos: pasisukęs, vieną koją pastatęs priekyje, sunėręs rankas, ketina vieną iš jų tiesti, tarsi būtų kažką nusprendęs ir norįs tai pareikšti.

Pastatas už paminklo taip pat atrodo svarbus, sprendžiant iš preciziškai simetriškų fasado elementų, geometrijos – neoklasicizmo stiliaus. Šis stilius buvo madingas Europoje nuo XVIII a. vid. iki XX a. pr.. Žinodami, kad Singapūras XIX-XX a.

sandūroje priklausė Britanijos imperijai, galime daryti prielaidą, kad europietiško stiliaus pastatas priklausė tuometinėms valdžios struktūroms. Norėdami pabrėžti atskirtį tarp kolonistų ir kolonizuotųjų, britų valdžia negyveno tipiškuose kolonizuotos vietovės pastatuose.

Techninis centrinio fotografijos elemento (paminklo) **kodas** – išlieta bronzos. Skulptūra vertikali, centrinio monumento pobūdžio. **Sintaksės kodas** nurodo, kad ji yra tradicinė, realistinė, tokio tipo skulptūros statomos prie reikšmingų pastatų, centrinėse aikštėse.

Semantinis kodas: denotacijos lygmenyje paminklo funkcija – svarbios asmenybės atminimo įamžinimas. Konotacijos lygmenyje paminklas simbolizuoja paklusimą valdžiai, lyderiui. Paminklas atlieka atminties funkciją. Jis įrengtas centrinėje šalies dalyje. Greičiausiai laikytinas ikoniniu orientyru, nurodančiu, kad vieta, kurioje šis paminklas stovi yra reikšminga ir susijusi su vaizduojama asmenybe.

Nekoduota ikoninė šios fotografijos žinutė – Singapūro istorinėje raidoje reikšmingą vaidmenį atliko Vakarai.

2) Vaizdo ir teksto santykis. Šioje fotografijoje ir jos tekste yra minimi trys Singapūro istorinės raidos laikotarpiai. **Vaizdas papildo tekstą**, kadangi tekste užsimenama apie pirmąjį ir paskutinį etapą, o nuotrauka paaiškina, kas vyko tarp jų – kokia buvo „žvejų kaimelio“ tapimo „metropoliu“ priežastis. Tekste nėra minima kolonijinė praeitis. Ši fotografija pasirinkta, kaip titulinė temos „Istorija“ fotografija, vizualinė jos dalis pristato vieną konkretų istorijos momentą – kuomet Singapūras tapo Britanijos imperijos dalimi ir prasidėjo uostų infrastruktūros kūrimo pradžia.

3) Galios diskursas. Auditorija: šios fotografijos auditorija yra žmonės, susipažinę su šalies istorija, arba siekiantys ją pažinti.

Galios aparatas: Istoriofotografija šioje fotografijoje veikia kaip institucinis galios aparatas.

Galios technologijos: Fotografija pateikiama kaip titulinė svetainės puslapyje „Istorija“ (angl. History). Šis puslapis taip pat yra pasiekiamas iš puslapio „Pamatyk ir nuveik“. Kadangi, norint prieiti šį puslapį, yra naudojama trijų žingsnių navigacija, tai parodo kad puslapis skirtas tikslinei auditorijai – tiems kurie domisi konkrečiu turizmo būdu t. y. istorinių objektų lankymu.

4) Reikšmė. Atlikus pirmąją analizės dalį ir panaudojus semiotinę prieigą, galima daryti išvadą, kad fotografija yra reikšminga parodant istorinę šalies dinamiką, pripažįstant, kad britų kolonizacija prisidėjo prie šiuolaikinio Singapūro klestėjimo.

5) Kultūros geografija. Singapūro valstybingumo kūrimo kontekste, viena iš reprezentacijos formavimo priemonių – istoriografija. Singapūro raidos chronologija ir esminiai jos akcentai buvo sudėlioti atsižvelgiant į tris pagrindinius etapus – iki tapimo britų kolonija, esant britų kolonija, paskelbus nepriklausomybę. Šiuo metu Singapūras išgyvena nepriklausomybės laikotarpį, kuria savo valstybingumą, tačiau, tokia fotografija sufleruoja, kad yra dėkingi britų imperinei įtakai, dėl kurios vykdytos infrastruktūros plėtros regione Singapūras tapo klestinčia valstybe, nuotraukos teksto žodžiais „pirmojo pasaulio metropoliu“. Šioje fotografijoje vaizduojamas ikoninis simbolis, kuris komunikuoja, kad Singapūro visuomenė pripažįsta, jog britų palikimas galėjo teigiamai paveikti tolesnę Singapūro raidą.

6) Kraštovaizdžio architektūra. Fotografijoje vaizduojama kraštovaizdžio architektūra susideda iš kolonijinio laikotarpio, neoklasicizmo stiliaus pastato ir monumento skirto reikšmingo ano laikotarpio asmenybių įamžinimui.

7) Kas pavaizduota?

Denotacijos lygmenyje: paminklas, pastato fragmentas, istorinė reikšmė.

Konotacijos lygmenyje: sėkmė, dėkingumas, raida, atmintis.

4.5. Tyrimo rezultatai ir apibendrinimas

Atlikta analizė detalizuoja kultūros ir politikos reprezentavimo per kraštovaizdžio architektūrą tiriamojoje medžiagoje pobūdį. Įvertinus turizmą Singapūre reklamuojančios svetainės pateiktas fotografijas ir tekstus šalia jų, įrodyta, kad kraštovaizdžio architektūra yra naudojama kaip šalies kultūros ir politikos reprezentacinis turinys. Šalies kultūriniai aspektai: migracija, postkolonializmas, etninė įvairovė, istorija bei politiniai: šalies įvaizdžio strategijos, dėmesys aplinkosaugai, sėkminga ekonominė plėtra yra reprezentuojami fotografijomis, kuriuose kaip centrinis elementas figūruoja šalies kraštovaizdžio architektūra.

Kraštovaizdžio architektūra nėra tik ikoniniai ir lengvai atpažįstami statiniai: titulinė svetainės fotografija (Fotografija Nr. 1) atsisako ikoninių kraštovaizdžio objektų vaizdavimo, pateikia labiau individualizuotą ir interpretacijai pavaldų kraštovaizdį, o centrinis šio kraštovaizdžio elementas yra architektūrinis elementas – labiau funkcionalus nei išskirtinis. Žmogaus veikla, jos sukurtas masyvus ir ilgalaikis turinys, toks kaip statiniai, tiltai, sodai, miestai ir kt. yra ilgalaikė ir užtikrinta komunikacinė priemonė, kurioje užfiksuojami laikotarpio kultūriniai ir politiniai

aspektai, kultūrinės vertybės. Gardens by the Bay komplekso fotografijos (Fotografija Nr. 2) analizėje aptarta specifika, reprezentuoja tiek vykdomą aplinkosaugos politiką, tiek kultūrinį naujai kuriamos tautos „išsisknijimą“ Singapūro žemėje. Pėsčiųjų tilto Henderson Waves fotografijoje (Fotografija Nr. 3) komunikuojama, kad miesto gyventojams kuriamos viešosios erdvės gali būti unikalios. Taip komunikojamas valdžios siekis aprūpinti funkcinio (architektūrinio) požiūriu vertinga laisvalaikio infrastruktūra ne tik centrinės miesto dalis. Titulinė „Istorijos“ temos fotografija (Fotografija Nr. 4) veikia kaip politinės pozicijos vertinant imperinį palikimą komunikacija, šioje fotografijoje vaizduojama kraštovaizdžio architektūra yra užfiksuotas kultūrinio-istorinio laikotarpio liudijimas.

Remiantis šių keturių šaltinių analize, galima apibendrinti, kad analizuojant beveik bet kurį šaltinį, kuriame vaizduojama kraštovaizdžio architektūra (tai gali būti ne tik fotografijos, bet ir brėžiniai, dar neįgyvendintų projektų vizualizacijos, aprašymai), jį reikėtų vertinti kaip reprezentacinę, komunikacinę priemonę, nurodančią kultūrinį ir politinį vietos diskursą. Prieš atliekant tokią analizę svarbu įvertinti, kad kraštovaizdžio architektūra yra pakankamai komplikotas tekstas, reikalaujantis tarpdiscipliniško požiūrio. Architektūrinio pranešimo prasmės gali būti iškoduojamos tik siejant jas su erdvės konfigūracijomis, konkrečios visuomenės istoriniais kodais, atmintimi ir jos poreikių patenkinimu.

Išvados

Šiame rašto darbe atliktas tyrimas padėjo įrodyti, kad priemonės, kuriomis turizmą reklamuojančios priemonės naudoja Singapūro kraštovaizdžio architektūrą yra neatsiejamos nuo vykdomų politinių ir kultūrinių procesų. Kraštovaizdžio architektūros objektai veikia kaip komunikacija, perduodanti koduotas reikšmines sistemas, kurios ne tik suteikia informacijos apie vietovę, bet ir kultūriškai ir politiškai mobilizuoja šiais objektais besinaudojančią visuomenę. Kraštovaizdžio architektūra atstovauja žmogaus veiklos aplinkoje visumą: miestų, kelių, tiltų, pastatų, viešųjų erdvių, monumentų, funkcinį elementų (net ir tokių smulkmenų kaip šaligatvis, šiukšliadėžė, suolelis) naudojimas (ar nenaudojimas) yra informatyvus naratyvinis šaltinis, kuris paaiškina visuomenės disciplinavimo formas. Remiantis Eco, ten kur yra architektūra, ten yra žmogaus veikla, ten veikia signifikacija, taigi kalbėdami apie kraštovaizdžio architektūrą, mes turime omenyje kraštovaizdyje egzistuojančią ženklų sistemą.

Kraštovaizdžio architektūrą Singapūre galima laikyti politiškai suformuota, šalies kultūrinį išskirtinumą pabrėžiančia reprezentacine medžiaga, nes ji yra formuojama remiantis valdžios vykdomomis strateginėmis priemonėmis. Formavimas apima ne tik kraštovaizdžio architektūros kūrimą, bet ir jos atnaujinimą atsižvelgiant į esamą kultūrinę ir politinę situaciją, kuri nėra pastovi. Atsižvelgiant į darbe aptartas kultūros geografų idėjas, vieta savaime negali būti stabiliu atskaitos tašku vertinant kultūrą, tuo tarpu kuriama kraštovaizdžio architektūra veikia fiksuojančiai – kaip naratyvinės formos, kurios nurodo į tuo metu egzistuojančius socialinius susitarimus.

Bibliografijos sąrašas

1. Anderson, Kay, Mona Domosh, Steve Pile, Nigel Thrift 2003. *Handbook of Cultural Geography*, London: SAGE publications.
2. Barthes, Roland 1977. *Image Music Text*, Essays selected and translated by Stephen Heath, London: Fontana Press.
3. Barthes, Roland 2005. „Semiology and the Urban”, iš *Rethinking Architecture. A reader in cultural theory*, ed. Neil Leach 2005, reprint [interaktyvus], (1-as leid. London, 1997), 158-164. Prieiga: Taylor & Francis e-Library [žiūrėta 2018 05 05].
4. Barthes, Roland 2005. „The Eifel Tower”, iš *Rethinking Architecture. A reader in cultural theory*, ed. Neil Leach 2005, reprint [interaktyvus], (1-as leid. London, 1997), 164-172. Prieiga: Taylor & Francis e-Library [žiūrėta 2018 05 05].
5. Barthes, Roland 2012. *Camera lucida*, vert. Agnė Narušytė, Vilnius: Kitos knygos (versta iš Roland Barthes, *La chambre claire: Note sur la photographie*, Paris: Seuil, 1980).
6. Čiupailaitė, Dalia 2017. „Architektūra kaip ne/su/si/kalbėjimas“, *Virtualus architektūros muziejus* [interaktyvus]. Prieiga: <<http://archmuziejus.lt/lt/architektura-kaip-nesusikalbejimas-1/>> [žiūrėta 2018 05 05].
7. Eco, Umberto 1979. *A theory of semiotics*, Bloomington: Indiana University Press.
8. Eco, Umberto 2005. „Function and sign: the semiotics of architecture”, iš *Rethinking Architecture. A reader in cultural theory*, ed. Neil Leach 2005, reprint [interaktyvus], (1-as leid. London, 1997), 173-191. Prieiga: Taylor & Francis e-Library [žiūrėta 2018 05 05].
9. Edwards, Steve 2003. „Snapshoters of History. Passages on the Postmodern Argument“, iš *The Photography Reader*, ed. Liz Wells, London: Routledge, 180-195.
10. Guillemette, Lucie, Josiane Cossette 2006. „The Semiotic Process and the Classification of Signs“, *Signo* [interaktyvus]. Prieiga: <<http://www.signosemio.com/eco/semiotic-process-and-classification-of-signs.asp>> [žiūrėta 2018 05 01].
11. Hall, Stuart 1997. *Representation: cultural representations and signifying practices*. London: Sage.
Huxford, John 2001. „Beyond the referential. Uses of visual symbolism in the

- press“, *Journalism* [interaktyvus] 2, 1: 45-71. Prieiga: SAGE journals [žiūrėta 2018 05 01].
12. Heng, Chye Kiang 2016. *World Scientific Series on Singapore's 50 Years of Nation-building*. Singapore: World Scientific Publishing Co.
 13. Jackson, Peter 2006. „Thinking geographically“, *Geography* [interaktyvus] 91, 3: 199-204. Prieiga: <<https://www.geography.org.uk/download/npogthinking.doc>> [žiūrėta 2018 01 14].
 14. Jacobs, Jane M. 2003. „After Empire: Introduction“ iš *Handbook of Cultural Geography*, ed. Kay Anderson, Mona Domosh, Steve Pile, Nigel Thrift 2003, London: SAGE publications, 345-354.
 15. Johnson, Nuala C. 1995. „Cast in stone: Monuments, geography and nationalism“, *Environment and planning D: Society and space* [interaktyvus] 13, 1: 51-65. Prieiga: SAGE journals [žiūrėta 2018 05 12].
 16. Kraftl, Peter 2016. „Revisiting Denis Cosgrove and Peter Jackson's New directions in cultural geography“, *Area* [interaktyvus] 48, 3: 365-366. Prieiga: Wiley Online Library [žiūrėta 2018 04 20].
 17. Lavrinec, Jekaterina 2006. „Fotografinės tapatybės problematikos kristalizavimas R. Barthes'o „Šviesiosios kameros“ pagrindu“, *Filosofija. Sociologija*, 3: 42-49. Vilnius: Lietuvos Mokslų Akademijos leidykla.
 18. Larsen, Hakon 2005. „Will you take my picture? Some reflections on the relationship between photography and tourism“, *Sosiologisk Årbok* [interaktyvus] 1: 115-130. Prieiga: <<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/15203/>> [žiūrėta 2018 05 16].
 19. Leach, Neil 2005. *Rethinking Architecture. A reader in cultural theory*, reprint [interaktyvus], (1-as leid. London, 1997). Prieiga: Taylor & Francis e-Library [žiūrėta 2018 05 05].
 20. Livingstone, David N. 2000. „Tropical hermeneutics: fragments for a historical narrative: an afterword“, *Singapore Journal of Tropical Geography* [interaktyvus] 21, 1: 92-8. Prieiga: Wiley Online Library [žiūrėta 2018 04 09].
 21. Longhurst, Brian, Greg Smith, Gaynor Bagnall, Gary Crawford, Elaine Baldwin, Miles Ogborn, Scott McCracken (eds) 2014. *Introducing Cultural Studies*, London: Routledge.
 22. Malkki, Liisa 1992. „National Geographic: The Rooting of Peoples and the Territorialization of National Identity among Scholars and Refugees“, *Cultural*

- Anthropology* [interaktyvus], 7, 1(ed. Space, Identity, and the Politics of Difference): 24-44. Prieiga: JSTOR [žiūrėta 2018 01 25].
23. Marotta, Anna, Roberta Spallone, Massimiliano Lo Turco, Ursula Zich, Marco Vitali, Elena Marchis, Martino Pavignano 2017. „Visual Images and Language in Architecture: Signifier Semiotics and Meaning Semiotics“, pranešimas konferencijoje „IMMAGINI? Image and Imagination between Representation, Communication, Education and Psychology“, Italija, Brixen, lapkričio 27 d.
 24. Marshall, Alan 2014. „Ecotopia 2121 and Sustainable Cities of the Future“, *Resilience: A Journal of the Environmental Humanities* [interaktyvus] 1, 2. Prieiga: Project Muse [žiūrėta 2018 03 13].
 25. Massey, Doreen 2001. *Space, place, and gender*, Minneapolis: University of Minnesota Press.
 26. Ng, P. K., N. Sivasothi (eds) 2001. *Guide to the Mangroves of Singapore 1: The Ecosystem and Plant Diversity*, Singapore: Singapore Science Centre.
 27. Peet, Gerard 2011. „The Origin of the Skyscraper“, *CTBUH Journal* [interaktyvus] 1: 18-23. Prieiga: <<http://global.ctbuh.org/resources/papers/download/321-the-origin-of-the-skyscraper.pdf>> [žiūrėta 2018 05 05].
 28. Raaphorst, Kevin, Ingrid Duchhart, Wim Van der Knaap, Gerda Roeleveld, Adri Van den Brink 2017. „The semiotics of landscape design communication: towards a critical visual research approach in landscape architecture“, *Landscape Research* [interaktyvus] 42,1: 120-133. Prieiga: Taylor & Francis Online [žiūrėta 2018 01 12].
 29. Rishbeth, Clare 2004. „Ethno-cultural representation in the urban landscape“,
 30. *Journal of Urban Design* [interaktyvus] 9, 3: 311-333. Prieiga: Taylor & Francis Online [žiūrėta 2018 05 16].
 31. Rose, Gillian 2007. *Visual Methodologies: An introduction to the interpretation of visual materials*, reprint, London: SAGE publications (1-as leid. London, 2001).
 32. Thiessen, Joel, Bill McAlpine 2013. „Sacred space: function and mission from a sociological and theological perspective“, *International Journal for the Study of the Christian Church* [interaktyvus] 13, 2: 133-146. Prieiga: Taylor & Francis Online [žiūrėta 2018 05 12].
 33. Thwaites, Tony, Davis Lloyd, Mules Warwick 2002. *Introducing Cultural and Media Studies. A Semiotic Approach*, Hampshire: Palgrave.
 34. Turner, Graeme 2003. *British cultural studies. An Introduction*, London: Routledge.

35. Velegrinis, Steven, Richard Weller 2007. „The 21st-Century garden City? The metaphor of the garden in contemporary Singaporean urbanism“, *Journal of Landscape Architecture* [interaktyvus] 2, 2: 30-41. Prieiga: Taylor & Francis Online [žiūrėta 2018 04 13].
36. Yeoh, Brenda S. A. 2003. „Postcolonial Geographies of Place and Migration“ iš *Handbook of Cultural Geography*, ed. Kay Anderson, Mona Domosh, Steve Pile, Nigel Thrift 2003, London: SAGE publications, 369-381.

Summary

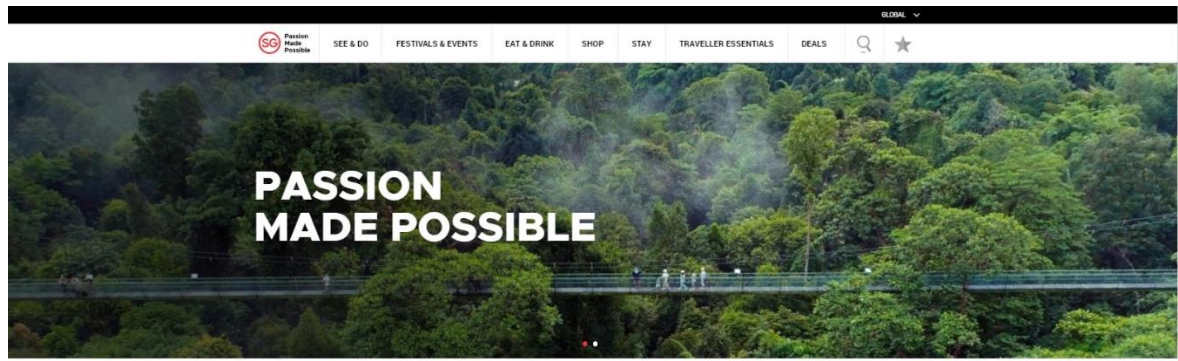
Master Thesis is focused on the culture and politics in Singapore's landscape architecture. The aim of the work is to analyze how Singapore's landscape architecture is presented in the photographs on the official website of the Singapore Tourism Board. Tasks of the work: to present the framework of semiotic and cultural geography theories; to discuss the political and ideological context in which Singapore's landscape architecture is being shaped; to form the analytical tool by using the examples of the methodology of semiotic analysis and the principles of cultural geography; to carry out a detailed analysis of the landscape architecture depicted in the photographs; to provide analytical results that will detail the representation of the culture and politics through the landscape architecture.

With the help of synthesis of two sets of cultural research tools (semiotics and cultural geography), a unique instrument of analysis has been developed, which has proven that landscape architecture in Singapore can be regarded as representational material emphasizing the specific cultural and political aspects of the country, as it is formed on the basis of the strategic measures being implemented by the government. The analysis has shown how landscape architectural objects work by transmitting encoded systems of meanings that not only provide information about the location, but also culturally and politically mobilize the society using these objects.

The Master thesis and the created semiotic analysis tool for landscape architecture could be useful to researchers in architecture and communication, who are planning to carry out a semiotic analysis of landscape architecture, as well as for scholars of Transcultural studies of Asia interested in Singapore cultural research.

Priedai

Priedas Nr. 1.

SG Passion Made Possible

SEE & DO FESTIVALS & EVENTS EAT & DRINK SHOP STAY TRAVELLER ESSENTIALS DEALS

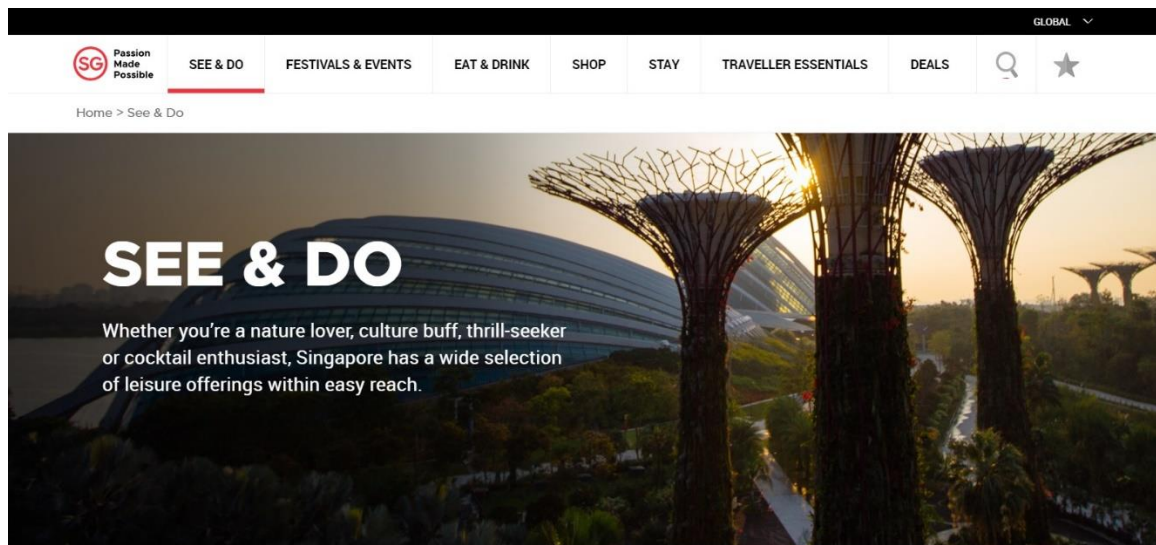
**PASSION
MADE POSSIBLE**

—
**Where passion
and possibilities
meet**

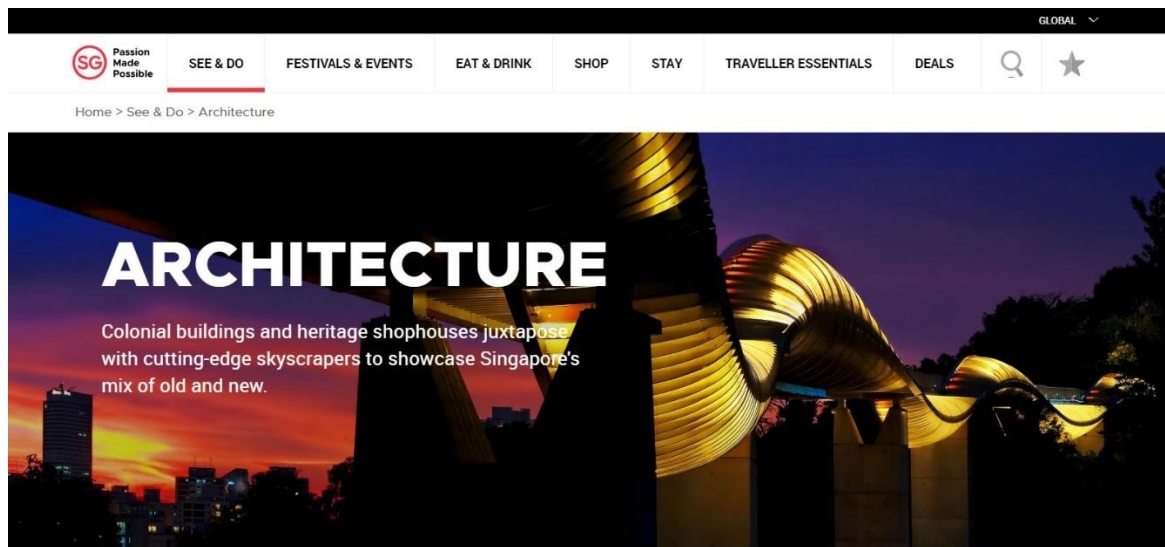
Singapore is much more than the sum of its numerous attractions. It's constantly evolving, reinventing, and reimagining itself, with people who are passionate about creating new possibilities.

It's where foodies, explorers, collectors, action seekers, culture shapers, and socialisers meet—and new experiences are created every day.

Priedas Nr. 2.

Priedas Nr. 3.

Priedas Nr. 4.

